

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnine za tiskovino: četrtletno 7-80 Din, polletno 13 Din, celoletno 25 Din; za posredstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Odgovornost dr. Korošca za prelivanje nedolžne krvi

Gonja, ki so jo začeli klerikalci proti naprednim listom iz strahu pred ljudsko sodbo, ne bo zmanjšala Koroščeve odgovornosti za prelito kri — Nad okrvavljeno kleroradikalno vlado se je zgražal ves svet — Namestnik Tistega, ki je učil ljubezen do bližnjega, ne bi smel biti minister policije

Klerikalci se zavedajo velike odgovornosti, ki je padla nanje zaradi njihovega sodelovanja v Vukičevićevi vladi, zlasti pa zaradi krvavih dogodkov v Narodni skupščini in prelivanja krvi na beograjskih in zagrebških ulicah. Zato so pričeli novo veliko gonjo proti naprednim in neklerikalnim listom, ker se boje, da bodo volilci zvedeli resnico in jih poklicali pri prihodnjih volitvah na odgovor. Strah jim je šinil v kosti tem bolj, ker je danes že več kakor gotovo, da se okrvavljena kleroradikalna vlada ne bo več vrnila na državno krmilo.

Čeprav pa se še tako otrsajo svoje odgovornosti za žalostne dogodke v Beogradu ter Zagrebu in čeprav še toliko hujskajo proti listom, ki to odgovornost ugotavljajo, dejstev ne morejo zatajiti, kajti prelita kri ni voda.

Vprašamo, kdo pa naj bo odgovoren za zločin in prelivanje krvi? Ali morda tisti, ki je žrtvoval svojo kri? Ali je morda KDK streljala na narodne poslance, ali je morda KDK pošiljala policijo in orožnike na ulice streljat na nacijske manifestante? Puniša Račić je sicer odgovoren za svoj zločin pred sodnijo, kdo pa je zanj politično in moralno odgovoren? Ali ni tudi klerikalni poslanec Pušenjak podpisal predloga Puniše Račića, naj se Stepan Radić izključi iz Narodne skupščine, da bi ne prišlo do «izrednih ukrepov in dogodkov»? Kdo je prišepetova' Puniši Račiću, kako naj psuje opozicijske poslance? Nekateri klerikalci so se v Narodni skupščini vedno sukali v njegovi bližini ter ga ščuvali proti opoziciji. In končno, kdo naj bo odgovoren za smrt treh mladih ljudi v Zagrebu, ki so padli od strelav dr. Koroščeve policije? Moralno in politično odgovornost nosijo ljudje, iz katerih vrst je izšel morilec, za početje svojih podrejenih organov pa nosi predvsem odgovornost notranji minister, ki je odgovoren tako napram kroni kakor napram narodu za vse pose svoje resora. Zakaj ni dr. Korošec dopustil v Narodni skupščini, da bi se izvršila n. pr. preiskava o krvavih demonstracijah v Beogradu proti ratifikaciji nettunskih konvencij, pri katerih so njegovi organi na njegovo povelje prelivali kri, da bi se tako izkazalo čisto jasno in odkrito, kdo je odgovoren in kdo ne? Če bi imel dr. Korošec čisto vest, bi na tako preiskavo prav lahko brez vsake skrbi pristal, da, sprejeti bi jo moral z obema rokama, da dokaže svojo nedolžnost. Dr. Korošec pa tega ni storil, kar dokazuje, da je imel slabo vest. In kdo naj prav za prav nosi odgovornost napram kroni

in narodu za početje podrejenih organov, kakor odgovorni minister, ki teh organov niti na odgovor ne pusti poklicati?

Odgovornost dr. Korošca in njegovih tovarišev, katerih prijatelj je bil Puniša Račić, je torej jasna in popolna. Ta odgovornost se ne bo prav nič zmanjšala, čeprav bi se morda klerikalcem posrečilo z verskimi sredstvi in policijskimi metodami zatreti vse napredno časopisje, ki to odgovornost ocenjuje, kakor zasluži. Če bi dr. Korošec ne bil minister policije in če bi klerikalna stranka ne bila vladna stranka, bi pač ne nosila nobene odgovornosti, tako pa se je ne more znebiti.

Ugotoviti je treba tudi to, da nista niti radikalni niti demokratski klub izrekli Vukičevićevi vladi zaupnice pred njenim padcem, dočim je klerikalna stranka to storila sama, zaradi česar je odgovornost klerikalcev za početje okrvavljenega režima še večja. Klerikalci so izrekli Vukičevićevi vladi zaupanje in s tem tudi prevzeli popolno odgovornost za njeno delo!

Dr. Korošec je vodja SLS in kot njen zastopnik v vladi je pošiljal policijo in orožnike na ulice, da so streljali na manifestante. Tekla je kri najprej na beograjskih ulicah, tekla je nato v Narodni skupščini, kjer sta padla zadeta od strelav njegovega zaveznika dva ljudska zastopnika, trije pa bili težko ranjeni. Tekla je zatem kri tudi na zagrebških ulicah, kjer so dr. Koroščevi podrejeni organi streljali na ljudi, ki so demonstrirali proti krvavemu zločinu v skupščini, pri čemer so bili ubiti trije mladi ljudje, nad 150 pa je bilo ranjenih od krogel in bajonetov. Policija in orožništvo, ki bi morala varovati življenje in premoženje državljanov, sta se pod ministrom dr. Korošcem uporabljala za preganjanje. In dr. Korošec je kot notranji minister odgovoren za početje svojih ljudi!

Dr. Korošec pa ni samo vodja klerikalne stranke, za katere delo je odgovoren, ni samo notranji minister, ki je odgovoren za početje svojih podrejenih organov, on je tudi blagoslovljen služabnik božji, ki je poklican oznanjati ljubezen do bližnjega. Zato je tudi kot tak odgovoren! Ali se ljubezen do bližnjega oznanja s krogli, bajoneti in policijskimi pendreki?!

Dr. Korošec je tudi zaradi tega odgovoren, ker ni preprečil hujskanja na prelivanje krvi. Beograjski radikalni list «Jedinstvo» je naravnost pozival k umoru poslancev KDK, predvsem Stepana Radića, dr. Korošec pa je kot odgovorni notranji minister to hujska-

nje dopustil in tega lista, v katerega je pisal morilec Puniša Račić, ni dal zapleniti, pač pa je naročil policiji, da pleni druge poštene liste, ki so pisali resnico in pokazali na krivce teh žalostnih dogodkov.

Ko je bil dr. Korošec prometni minister, so streljali v Ljubljani na Zaloški cesti na delavce, ki so zahtevali nekoliko večji kosček kruha, sedaj so streljali v Beogradu in v Zagrebu na ljudi, ki so zahtevali enako pravico za vse državljane naše Jugoslavije. Kadarkoli so imeli klerikalci moč v svojih rokah in kadar jim zloraba vere ni mogla več pomagati za ohranitev oblasti v njihovih rokah, je še vedno tekla kri!

Kolika razlika med božjim Sinom, ki je trpel za druge, da bi jim pomagal, in med božjim namestnikom, ki pusti trpeti druge, da bi se njemu dobro godilo!

«Jutro» je objavilo sliko, ki predstavlja to razliko. To je dalo klerikalcem povod, da so pričeli, kakor že omenjeno, novo gonjo proti neklerikalnim listom. Zbali so se, da bo ljudstvo spoznalo, kako globoko so že padli voditelji klerikalne stranke v stremljenju po oblasti.

Vsa ta njihova gonja pa bo ostala brez uspeha, ker ljudstvo vidi, da gre boj Kmet-sko-demokratske koalicije za njegove pravice, za človeku dostojno življenje, za enakopravnost in pravo svobodo, za boljšo bodočnost vsega našega naroda.

Zato bo resnica, ki je prava hčerka božja, zmagala kljub vsej klerikalni gonji proti naprednim listom, ki se bodo tudi vnaprej zavzemali za vse, kar je poštenega, in nastopali odločno proti vsemu, kar je nepoštenega v našem javnem življenju.

Dogodki v Beogradu in Zagrebu so marsikomu že odprli oči in ljudje ponekod kar po vrsti vračajo klerikalne liste, ki so odobraval in zagovarjali krvav zločin morilca Puniše Račića ter divjanje dr. Koroščevih policijskih organov. To je bil tudi eden izmed vzrokov, zakaj so klerikalci baš sedaj započeli gonjo proti naprednim listom, čeprav ne pišejo in ne poročajo ničesar drugega kakor vsi ostali listi v naši državi, tako v Zagrebu kakor v Beogradu. Saj krvavih dogodkov, ki so se pripetili pod klerikalno-radikalno vlado in nad katerimi se zgraža ves kulturni svet, vendar ni mogoče utajiti.

V svojih računih pa se bodo zmotili, kakor so se že pogostokrat, kajti tudi v Sloveniji se množe ljudje, ki mislijo s svojo glavo in ki hočejo čuti oba zvona, da sami presodijo, kdo ima prav.

S tem, da klerikalci vprizarijo gonjo proti naprednim listom, samo dokazujejo, kako se boje resnice. Zakaj, če bi se resnice ne bali, bi jim ne bilo treba prepovedovati listov, ki pišejo to, kar pišejo tudi drugod po svetu.

Klerikalnim grožnjam se seveda mi smejimo, ker verjamemo v zdrav razum našega ljudstva, ki bo znalo pravilno presoditi politično pokvarjenost klerikalnih voditeljev in njihovih podreptnikov.

Kleroradikalno pobratimstvo v Prekmurju

Klerikalni madžarski list predsedal k radikalom

Dolnja Lendava, 1. julija

Klero-radikalno prijateljstvo v Beogradu ima silen odmev v Prekmurju. Znašli so se pravi prijatelji, klerikalci in radikali, ki po beograjsko hočejo strahovati ubogo Prekmurje. Ni pa to zveza, ki bi jo želelo ljudstvo, ki bi o njej kaj vedelo in pričakovalo od nje kakšnih koristi; trdno klero-radikalno zvezo v Prekmurju kujejo ljudje, ki nikdar z našim ljudstvom niso imeli nobenih stikov, pač pa so bili njegovi tlačitelji za časa madžarske strahovlade v Prekmurju. Mi vemo, da se samo vodstvo SLS v Prekmurju ne navdušuje za to zvezo, ali mu pa mogoče vedno niti znano ni, kaj se godi za njegovim hrbtom. Klero-radikalna zveza s svojim središčem v Dolnji Lendavi prav za prav ni tako nevarna reč, značilna pa je za današnji čas; zato je potrebno, da zve o njej tudi javnost.

Znano je, da se je večina bivšega madžarskega izobraženstva in polizobraženstva politično opredelila v dveh smereh. En del je šel s klerikalci, iskajoč pri njih opore in pomoči. Drugi del se dolgo ni mogel opredeliti, končno pa je našel sebi primerno stranko; to je radikalno. Pribiti moramo, da niti prvih niti drugih niso vodile ideje pri izbiranju naših političnih strank, nego edino osebne koristi ter želja po maščevanju nad slovenskim uradništvom, nositeljem nacionalne ideje v Prekmurju. Klerikalci so znani po svojem sovraštvu do uradništva, in to pot so ubrali tudi prekmurški klerikalci ter pridno tolkli v svojih «Novinah» po uradnikih, domačih kakor tudi «prišlekih». Seveda je to sovraštvo silno prijalo krogom, ki jim ni dišala naša država, in so zaradi tega prej vstopili v klerikalne vrste. Tako je tudi s prekmurškimi radikali. Radikal Pavlovič iz Beograda je obljubil, da bo takoj dal prenesti slovenske uradnike v Makedonijo, in to je spet ugajalo. Tako je večina naše prekmurske domače inteligence, v kateri živi madžarski duh, našla zavetje, ki je za klero-radikalne vlade v Beogradu postalo prav udobno in prijetno. Znašli so se stari znanci, stari prijatelji, in sedaj so udarili po Slovencih. Pod zaščito klero-radikalne

vlade so prišli na dan s svojo pravo naravo in so se na drzen način spravili nad narodnozavedne ljudi.

Na čelu vse pobesnele gonje stoji klerikalni list, ki se sam imenuje krščansko-socialen. V resnici pa ni niti krščanski niti socialen, pač pa naravnost zagrižen, kakor da bi izhajal kje v Pešti. Okrog tega lističa so se zbrali ljudje iz obeh strank ter pridno uganjali svoje farbarije, begali in hujskali uboge Madžare proti Slovencem, jih pozivali v boj «proti največjemu sovražniku Prekmurja, proti demokratom», kakor so to v vsaki številki napisali. Seveda je bila beseda demokrat le krinka, v resnici je klic na boj veljal proti Slovencem.

Taka je družba, ki se nanjo danes opira klerikalna politika v Prekmurju. Neverjetno se zdi vsakemu človeku, da je poslanec g. Klekl ustanovil list «Népujság» za prekmurske Madžare (nima niti tisoč naročnikov) in ga prepustil ljudem, ki ga izrabljajo v svoje sebične namene proti narodnim koristim. Resnično, klerikalni politiki služijo vse prav, samo da se doseže strankarska korist. Toda gospodje ne pomislijo, da jih bo po taki družbi bolela glava.

G. Klekl ima smolo s svojim «Népujságom». Najprej ga je zvodil bivši urednik kaplan Holsedl, ki je zaradi obrekovanja in častikraje v

listu bil obsojen ter je nato pobegnil na Madžarsko. Kaplan je namreč nekaj časa urejeval list, prejemal dobro plačo, naenkrat pa je nastopil proti samemu lastniku lista g. Kleklu. Danes urejuje list g. Bojlec, akademik, ki pa ne obvlada madžarskega jezika, zato je list prav za prav v rokah glavnih sotrudnikov. Ti glavni sotrudniki pa so imeli pred kratkim sestanek, kjer se je sklenilo, da bo list glasilo obeh strank: klerikalne in radikalne.

Tako bo g. Klekl zopet doživel, da bo njegov list služil razen njegovi še radikalni stranki. V tem zmislu je tudi že spisana zadnja številka, kjer je odkrito rečeno, da sta klerikalna in radikalna stranka eno in isto. Prekmurški radikali in klerikalci imajo iste želje in iste cilje, no, in zakaj ne bi potem «Népujság», katerega duševni očetje so od nekdanjih prijatelji, pisal za oboje!

Tako gospodje pri vodstvu SLS v Prekmurju in oni od «Népujsága». Ljudstvo pa mora požirati vse, kar mu dajejo oboji. Haska nima narod ne od enih in ne od drugih, ampak le škodo, kajti Prekmurcem še niso napravili dobrega ne klerikalci, a še manj radikali. Narod in država imata škodo od klero-radikalne zveze v Beogradu, a neizmerno veliko škodo bo imelo prekmursko ljudstvo od zveze klero-radikalov v Dolnji Lendavi. Zato je zadnji čas, da se Prekmurci, tako Slovenci kakor Madžari, kmetje in delavci, spometujejo ter pokažejo tako «Népujságu» kakor klerikalnim politikom hrbet. Edina rešitev za Prekmurje je kmečka demokracija.

Politični pregled

Kakor smo že v zadnji številki poročali, je bila okrvavljena Korošec-Vukičevićeva

vlada končno pristljena, podati ostavko.

Po 14dnevem oklevanju sta oba glavna vladna kluba sklenila, pozvati vladu, naj se umakne, da omogoči rešitev težke krize, v katero je zabredla država pod nesposobnim režimom, ki sta ga vodila Vukičević in doktor Korošec. Tudi pri tej priliki se je pokazalo, da je bil najbolj vnet za ta med narodom osovraženi in s krvjo prečanskih po-

slancev omadeževani režim dr. Korošec. Dočim sta radikalni in demokratični klub sklenila, pozvati vladu, naj demisionira, so radikalci na svoji seji v Ljubljani izrekli dr. Korošcu, Vukičeviću in celi vladi — zaupnico. To je le en dokaz več, da nosi dr. Korošec, čigar stranka izreka tudi vladi zaupnico, največjo odgovornost za vse, kar je ta vlada tekom svojega obstoja počela, zlasti pa, da je moralno odgovoren za krvav zločin v Narodni skupščini in za prelivanje krvi na zagrebških in beograjskih ulicah dr. Korošec, ki je bil v tej vladi notranji minister.

Stric Janez v vojni

(Po Pierre Villetardu priredil B.)

(Dalje.)

Beseda «pri prijateljih» Špeli ni ugajala. Pikro mu je odvrnila:

— Dragi moj. Natlanovi niso nič manj vredni kot ti. Klementina mi bo dala vzorec za obleko za Miško. Sicer pa ti nisem dolžna dajati odgovora.

— Saj ga nisem zahteval.

— O, prosim te, ne pikaj me spet! Povej mi rajši, ali se boš oglasil pri Pelku zaradi mojih čevljev?

— Bom.

— Lepo. Pelko me menda misli imeti za norca. Tri tedne so že moji čevlji pri njem in še jih ni popravil. Glej, da ga pošteno ozmerjaš. Možak si. Ti moraš prisiliti hudi, da me spoštujejo. Predvsem pa glej, da mu nič ne plačaš. Naj mi pošlje račun in ga bom poravnala.

— Računaj name, je odgovoril Janez.

Pri prerekanju z ženo mu je postalo vroče, tako da si je moral obrisati čelo. Ona se je bila medtem oblekla. Pred hišo je zaškrtal pesek: hlapec Cene je bil napregel mobilco in čakal gospodarico, da jo zapelje v sosednjo vas k Natlanovim.

Ko se je Špela odpeljala, si je stric Janez oddahnil. Vesel je bil, da je imel do večera mir. Sedel je v udobni naslonjač na mali balkon, začel čitati časopis in si pripravil pipico.

Nekaj časa je čital, potem pa je začel razmišljati. Ljubil je samotne ure, v katerih se

je lahko svobodno vdajal svojim mislim. Vse okoli njega je bilo tiho. Polagoma je puljal oblačke dima v zrak in se zamaknil vanje.

Eno uro pozneje ga je prebudila iz njegovega razmišljanja Reza, ki je prišla v jednico in začela pogrinjati mizo za kosilo. Stric Janez se je spomnil, da bo kosil sam in to priliko je hotel izkoristiti.

— Reza! je poklical skozi odprta vrata balkona v sobo. Prinesi iz kleti steklenico starega jeruzalemca. Saj veš, kje je: na zgornji polici na desni zadaj. Tu imaš ključ.

Pet minut pozneje je sedel za mizo, jedel z izbornim tekom in pridno srhal božjo kapljico. Ko je poobedoval, je divje zazvonil zvonec na hišnih vratih.

— Kdo bo to? se je začudeno vprašal, kajti ni bil navajen obiskov ob tej uri. Hudiča, menda se ni že vrnila moja stara? Saj je nemogoče!

V istini ni bila Špela, temveč šolski vodja Pernot. Kot vihra je prihitel v sobo in krepko stisnil Janezu roko, rekoč:

— Ali še ne veš novice?

— Ne ... Kaj je?

Mobilizacija!

— Tako?

— Da, mobilizacija! Sluga okrajnega glavarstva ravnokar naleplja mobilizacijske oklice po vseh oglih.

Možaka sta si trenutek gledala resno v oči, potem pa je stric Janez dejal:

— Sedi, prosim.

In nalil je staremu prijatelju čašo jeruzalemca.

— Hudi časi, je povzel Pernot besedo. Tako hudi, kakor jih morda naš narod še nikoli ni preživljal.

— Torej Avstrija bo udarila na brate Srbe.

— In Rusija na Avstrijo.

— Nemčija na Rusijo.

— Če pa Nemčija udari na Rusijo, potem ji mora zavezniška Francija priti na pomoč.

— Bog daj to! Da ne bi bili Slovani sami v tem strašnem boju, v katerem nas hočejo uničiti.

— In Bog daj, da zmaga pravica in da prinese vojna nam zasužnjenim Slovencem in Hrvatom svobodo!

Moža sta, pod vtisom nevarne vesti, navdušena vstala, dvignila kozarce, jih izpila v dušku in si s solzami v očeh prisrčno segla v roko.

— Sedaj bomo pa morali biti oprezni, neznansko previdni. Delovati bomo morali v noči, da nam čimprej zasije zarja svobode.

Vse popoldne sta sedela v sobi in se tiho menila, kako bo treba nastopati, kako buditi narodno zavest in še odločnejše širiti med ljudstvom upanje v boljšo in svobodno bodočnost.

Ko se je naslednje jutro Janez bril, je stopila Špela vsa preplašena v sobo, rekoč:

— To je grozno!

— Kaj pa je vendar?

Janez se je obrnil in pokazal Špeli obraz, ves v penah mila

Kakor je bilo pričakovati, se je razplet vladne krize zelo zavlekel, in v času, ko to pišemo, še ni mogoče napovedati, kedaj bo imenovana nova vlada in pod čigavim vodstvom. Hegemonisti z dr. Korošcem in Vukičevićem na čelu so bili trdno prepričani, da bodo ostali večno na krmilu. Zato sta oba vladna kluba v svojih resolucijah, v katerih sta zahtevala, naj vlada poda ostavko, obenem zahtevala, da se mora sestaviti

koncentracijska vlada.

Računali so s tem, da bodo na ta način še vedno imeli odločilno besedo, KDK pa da se bo morala zadovoljiti s tem, da ji odstopijo par brezpomembnih ministrstev, kakor da ji ni šlo za ničesar drugega kot za dva ali tri ministrske stolčke. Mislili so pač, da sta Pribičević in Radić takšna kakor dr. Korošec, ki je za en sam ministrski stolček prodal avtonomijo, interese Slovenije in vse, za kar se je skozi dolgih sedem let «boril». Toda hegemonisti so se hudo prevarali. KDK je zvesta svojim načelom zahtevala, naj se po zaslugi dr. Korošca in Vukičevića **okrvavljena Narodna skupščina razpusti in razpiše nove, svobodne volitve**, tako da bo nova Narodna skupščina res izraz svobodne narodne volje. Da pa ne bi mogli zopet razni Vukičevići s pomočjo policije «delati» volitev, je KDK odločno zahtevala, da naj se sestavi

nevtralna izvenstrankarska vlada

bodisi pod vodstvom KDK bodisi pod vodstvom izven strank stoječe nevtralne osebe, ki bi nudila dovoljno garancijo za to, da bo vlada res nepristranska ter da bodo volitve v vsakem oziru svobodne.

Ker pa so se dosedanje vladne stranke izjavile za koncentracijo, je kralj re- najprej poskušal rešitev krize v tem zmislu ter je poveril mandat za sestavo vlade **podpredsedniku radikalnega glavnega odbora Aca Stanojeviću**. Aca Stanojević je sprejel mandat samo pod pogojem, da pristane na to tudi KDK. Zato je skušal najprej stopiti v stik s Stepanom Radićem, ki je bil takrat še v beograjski bolnici. Ker pa so se režimovci postavili pri tem na stališče, da mora koncentracijska vlada nadaljevati delo v okrvavljeni Narodni skupščini, je

Stepan Radić najodločneje odklonil vsak sestanek z Aco Stanojevićem

ter podal obenem odločno izjavo, da KDK noče imeti nobenih stikov z zastopniki dosedanjih vladnih strank, ki nosijo politično in moralno odgovornost za zločin, kojega žrtev je postal tudi Stepan Radić sam. Iz istega razloga je zato

Stepan Radić odklonil mandat za sestavo koncentracijske vlade,

ki mu ga je nato poveril vladar. S tem pa je misel koncentracije tudi že padla v vodo. Nato je vladar pozval v avdijenco zastopnike vseh parlamentarnih skupin in se z vsakim posebej posvetoval, da je slišal mnenje vsake stranke. Režimovci so se seveda izjavili za sestavo koncentracijske vlade. Vse pa je ta brez sodelovanja KDK nemogoča, so zahtevali, naj bi se obnovila stara vlada. Da na bi vendarle izgledalo, kakor da gre za novo vlado, so bili pripravljeni postaviti v vlado same nove ljudi. Le za predsednika se niso mogli zediniti. Radikali bi ga hoteli imeti zase, demokrati pa tudi. Končno se je celo pojavila kombinacija, naj bi postal ministrski predsednik — dr. Korošec! Kmalu pa so spoznali da bi to pomenilo popolni razkol med Srbijanci in prečani, ker je jasno, da bi bil dr. Korošec še hujši od Vukičevića in da bi se v stvari ničesar ne spremenilo. **KDK na je vnaprej izjavila, da bi morala smatrati tako rešitev vladne krize za izzivanje**, ki mora roditi nedogledne posledice.

Končno je vladar v soboto zvečer pozval v avdijenco vse šefe vladnih skupin, istočasno pa je bil sprejet tudi Svc'ozar Pribičević. Režimovci so namreč skušali z vserei mogočimi spletkami prepričati tako rešitev krize, ki bi pomenila za nje izgubo oblasti. Zato so po svojih listih širili na eni strani vesti, da hoče KDK državo razceniti, na drugi strani pa so se začeli dobrikati Stepanu Radiću, ker so upali, da bi se jim posrečilo pridobiti Radića za sodelovanje. s čimer bi prišlo seveda do razcepa v KDK. Vse te račune pa jim je prekrizalo dejstvo, da v nedeljo

zjutraj nenadoma skupno s svojima ranjenima tovarišema

Stepan Radić zapustil Beograd ter se vrnil v Zagreb.

Ob vsej progi, zlasti pa v Zagrebu, mu je bil prirejen svečan sprejem. V Zagrebu ga je pozdravilo nad 100.000 ljudi. Odhod Stepana Radića iz Beograda je hegemoniste prese-netil, njegov sprejem v Zagrebu pa jim je obenem dokazal, da stoji za KDK ves prečanski narod.

Vse to je tako vplivalo, da je nastal v reševanju krize popoln preokret.

Na merodajnem mestu je prevladalo prepričanje, da se mora vladna kriza rešiti edino v sporazumu s KDK ter da tvorijo predlogi KDK, naj se sestavi nevtralna vlada, edini zdrav izhod iz sedanje vladne krize in da bi bila vsaka drugačna rešitev katastrofalna za državo. Tako je prišlo do tega, da so

načrti režimovcev popolnoma propadli

in se sedaj dela samo še na to, da se poiščejo primerne osebe, ki bi šle v nevtralno volilno vlado. **Glede bodočega ministrskega predsednika** obstojajo razne kombinacije. Najprej se je mislilo na sivolasega **vojvodo Stepo Stepanovića**. V tej zvezi se tolmači tudi nedeljski obisk kralja pri vojvodi v Čačku. Ker pa je Stepanović to težko nalogo glede na svojo visoko starost odklonil, so se začele iskati druge pripravne osebe, na katere bi pristala KDK in ki bi nudile dovoljno jamstvo za pravilno izvedbo vseh nalog, ki čakajo prihodnjo vlado. Najbolj verjetno je, da bo sestavil vlado naš **berlinski poslanik Živojin Balugdžić**, odličan politik in državnik, s katerim se kralj posvetuje vselej, kadar je položaj zelo težaven. V vlado naj bi vstopili priznani strokovnjaki iz vseh delov države, ki niso politično izpostavljeni. Ta vlada bi imela samo 10 do 12 ministrstev namesto dosedanjih 18. Misli pa se tudi na to,

da bi se poverila sestava vlade Stepanu Radiću,

ki naj bi sestavil koncentracijsko vlado oseb, ne strank. Ta vlada naj bi najprej odgodila

— Nihče mi ne more zamenjati stokronskega bankovca.

Janez je zmignil z obrvi, kot bi hotel reči: «No, ali je to kaj takega?», toda Špela se je zravnila in mu pomolila bankovec pod nos, rekoč:

— Nikjer ni mogoče dobiti drobiža... Ali me razumeš? Kaj gledaš tako zaničljivo? Drobiža ni, pa amen! — Plačaj ti, če moreš!

Vsa obupana je mahala po zraku s svojim bankovcem.

— Ne razburjaj se, je hladno odgovoril Janez. Če ti nihče ne more zamenjati bankovca, ti ga bom pa jaz.

Špela ga je zafrknila:

— Tako, kaj ne, kakor si se včeraj pobrigal za moje čevlje!

— Toda, oprost, včeraj je vendar Avstrija mobilizirala!

— Prazen izgovor! Radi mobilizacije naj čakam še štirinajst dni na svoje čevlje! Ti sploh nisi možak, temveč cunj!

Pri teh besedah pa je v Janezu zavrelo. Odložil je čopič, s katerim si je milil brado, vzel iz telovnikovega žepa ključek in odklenil levi predal svoje pisalne mize, rekoč:

— Poglej!

Špela je stopila korak bliže in od začudenja glasno vzkliknila. Predal je bil poln srebrnih kronic in blestečih se zlatnikov, urejenih lepo v vrstah.

— Kdor je pameten, kdor je mož, se na vojno pripravlja! je dejal Janez zmagoslavno. Vzemi svojih sto kron!

Ginjena si je Špela odštela sto kron. Pogledala je Janeza, kakor bi mu hotela reči: «Oprost, da sem tako slabo mislila o tebi», toda on je z naglo kretnjo zaprl predal in ji rekel z zapovedujočim glasom:

— Sedaj pa idi!

V takih trenutkih si Špela ni upala reči besede. Molče je odšla. Janez pa je spet vzel svoj čopič, ga namočil v skledo vroče vode in se začel briti.

Po vsakem takem prizoru je razmišljal. Kadar je Špelo ugnal, je vedno uvidel, da je treba z ženskami čim najodločneje postopati, ker je le na ta način zagotovljen mir v hiši.

3. Dan zmage.

Težki, strašni tedni in meseci so sledili. Cvet slovenskih mladeničev in mož je padal na bojnih poljanah — a kar je bilo najstrašnejše, boriti so se morali za tujca, za onega, ki je teptal že stoletja narodne pravice. Z obupom v srcu so hodili vsi pravi narodnjaki okoli, kajti videti je bilo, da bo vse izgubljeno. Najbolj žalostno pa je bilo, da so se našle med domačimi ljudmi propalice, ki so očitno hujskale na vojno. Ječe so se polnile in od zidov je odmevalo vzdihovanje narodnih mučnikov... Na Suhem bazarju pri Ljubljani pa so začeli padati prvi strelji.

Tudi «skupini» strica Janeza usoda ni prizanesla: župana Podbradnika iz sosednje vasi so neki dan orožniki uklenjenega odgnali v Ljubljano. Mežnar ga je bil naznanil na okrajnem glavarstvu, da je dejal domačim fantom, naj ne streljajo na Srbe, ker so

krvni bratje Slovencev. Iz Ljubljane so ga odgnali v taborišče Talerhof pri nemškem Gradcu. Leto pozneje je dobila njegova žena nemško pisano poročilo, da je umrl. Podli denunciant pa je, ko je videl obup petih nepreskrbljenih otročičev in reve vdove, čez noč izginil iz vasi in nihče ga nikoli več ni videl.

Stric Janez se je shajal s svojimi zaupniki le še tajno. Kljub vsem žalostnim poročilom z bojnega polja ni obupal. Bil je neomahljiv optimist in v njegovem mnenju ga je posebno potrdil Peter, sin njegovega brata, ki je živel v Ljubljani. Peter je bil visokošolec in je bil za časa balkanske vojne študiral eno leto v Parizu. Poznal je razmere v inozemstvu in nad vse ljubil Francoze. Razen tega je bil član jugoslovenskega pokreta med slovensko omladino in bil istih političnih misli kot stric Janez. Koncem septembra je prišel Peter za teden dni na počitnice k stricu in tu sta dolge ure razpravljala o vojni in o bodočnosti Slovencev. Peter je bil popolnoma prepričan, da bo Avstrija propadla. Dejal je:

— Tisti trenutek, ko je Anglija začela vojno, je bilo jasno, da nikoli Nemci ne morejo zmagati, kajti Avstrija se nikdar ne bi bila vmešala v vojno, če ne bi vedela, da je njena zmaga čisto gotova. Angleži dobro vedo, da jim prinese vojna velikanski dobiček, zato so prišli Srbom in Francozom na pomoč. Tega ne smete nikoli pozabiti, dragi striček. Če bodo dunajska in nemška vojna

Narodno skupščino do jeseni, jo v jeseni razpustila in za prihodnjo pomlad razpisala nove volitve.

Seveda se hegemonisti tega silno bojijo ter si z najrazličnejšimi spletkami prizadevajo, da bi tak razplet krize preprečili. Nekaj časa so upali, da bo Stepan Radič po svojem povratku v Zagreb podal kake ostre izjave, katere bi lahko nato proti njemu izkoriščali. Stepan Radič pa molči in čaka, kar hegemoniste najbolj jezi. Posebno pa jim gre na živce Svetozar Pribičević, ki vsako njihovo spletko kar sproti razkrinka in jih dan za dnem postavlja na laž. Največjo zasužnico pa so dobili hegemonisti s tem, da je kralj sprejel Svetozarja Pribičevića v dveurni avdijenci, po kateri je bil izdan po naročilu z najvišjega mesta uradni razglas, ki zavrača vsa podtikavanja KDK. V torek zvečer je bil

v naddveurni avdijenci tudi poslanec dr. Žerjav.

ki je kralju pojasnil svoje stališče glede rešitve krize.

Verjetno je, da bo kriza rešena še do konca tega tedna ter da bomo že do nedelje imeli novo vlado. Trdno upamo, da bo zmaga državniška modrost ter da bo nova vlada v resnici pomenila konec hegemonije (nadvlade) Srbijancev ter pričetek nove dobe, dobe resnične svobode, enakopravnosti in zakonitosti.

Najbolj se je pokazala nesposobnost Korošceve in Vukičevićeve vlade pri sklepanju nove trgovinske pogodbe z Avstrijo.

V ponedeljek je bila podpisana nova pogodba, ki pomeni **strašen udarec zlasti za slovensko gospodarstvo**. Izkazalo se je, da so povišane vse carine na pridelke Slovenije, ki jih izvažamo v Avstrijo, tako da Slovenci sploh ne bomo mogli ničesar več izvažati. Znižane pa so razne carine za blago, ki ga izvažajo iz Srbije. Dr. Korošec, ki je imel sedem let v zakupu slovenske »interese«, ni ganil niti z mezincem, da bi za slovensko gospodarstvo res kaj storil. Doslej so bili v delegaciji, ki je vodila pogajanja, še pod vsako vlado tudi zastopniki slovenskih gospodarskih krogov,

sedaj pa, ko je bil na krmilu dr. Korošec, so delali pogodbo brez Slovencev

Posledice bo občutila vsa Slovenija, gospodarski krogi pa že danes preklinjajo dr. Korošca, ki pozna le koristi svoje stranke in svojih strankarskih konzumov.

Hud zločin je bil izvršen v torek ponoči v Tirani, glavnem mestu Albanije. Tam je neznan človek ob 11. ponoči na ulici izvršil

atentat na našega poslanika Stanoje Mihajlovića.

Ne ve se še, ali ima ta atentat politično ozadje, vsekakor pa tvori novo nevarnost za nepetosti med nami in Albanijo.

Tudi na Bolgarskem je bil v nedeljo ponoči izvršen atentat. V Sofiji so trije neznani atentatorji

umorili generala Aleksandra Protogerova,

enega izmed glavnih voditeljev makedonstvujuših, ki vodijo že dolga leta ogorčeno borbo proti naši državi in ki so organizirali celo vrsto atentatov po južni Srbiji. Zatrjuje se, da je ta atentat delo italijanskih agentov, ker Protogerov ni hotel odobriti Mussolinijevih načrtov v Makedoniji.

DOPISI

POLJANSKA DOLINA. Tudi nas naprednjake v dolini je pretresla novica o groznem umoru naših poslancev v Narodni skupščini. Vsi brez izjeme obsojamo to grozno dejanje. Ne pa tako naši klerikalci. Ne rečemo, da bi tudi med njimi ne bilo poštenih in dobrih mož, a še več je strastnih zagrizencev, ki še v tako žalostnem primeru ne morejo prikrivati svoje zagrizenosti. Dobili so se, ki so očitno izpovedali svoje zadovoljstvo nad tem groznim činom. «Še premalo so jih!» Tako so govorili. Ti ljudje bero samo «Domoljuba» in «Slovenca» ter so nekaki stebri klerikalne stranke v dolini. Ne glede na stranko je tako početje najstrože obsojati, posebno pa še na takem mestu. — Na zadnjem zaupniškem sestanku v Škofji

Loki, ko sta poročala o vsem tem žalostnem dogodku poslanca gg. dr. Kramer in Ivan Pucelj, je bila tudi naša dolina dobro zastopana. Bila bi še bolje, če bi se bili mogli pravočasno obvestiti vsi naši somišljeniki in če bi ne bilo baš košnje in spravljanja sena. — Košnja je v dolini večinoma končana. Nakosilo se je še precej in krma je prav lepa. Tudi žita so prav lepa. Če ne bo pred žetvijo kake vremenske nesreče, bo tudi ta pridelek dober. Kakor se je letos zanesla košnja zaradi neugodne pomladi, tako se je tudi žetev. Slaba pa bo sadna letina. Pomladi je sadje dobro kazalo, a vedni dež in mraz sta vse pokvarila. Jedva se bo pridelalo sadja za domačo potrebo. — Kakor se nekaj sliši, se misli vzpostaviti redni avtomobilski in vozni promet po dolini med Ziri in Škofjo Loko. Cesta pri Fužini je za potrebo že popravljena. Zadnji čas vozi avto dvakrat na teden, vsak ponedeljek in petek, iz Savodnjega v Ljubljano in še istega dne popoldne nazaj.

VIČ. (Smrtna kosa.) V Rožni dolini je v četrtek popoldne umrla gospa Božena Gromesova, roj. Hejsak. — Blag ji spomin, žalujočim sožalje!

ZIRI. V nedeljo 1. t. m. se je vršila v šolskih prostorih razstava pismenih, risarskih ter deških in ženskih ročnih del državne osnovne šole. Razstavi so bila priključena tudi dela tukajšnjih obrtniških vajencev, ki so jih izgotovili za pomagalsko preizkušnjo, katera se je vršila istega dne, in risarski ter pismeni izdelki obrtno-nadaljevalne šole. Razstavljeni so bili dalje tudi izdelki tukajšnje čipkarske šole. Razstava je bila skrbno urejena ter je nudila res lepo in pestro sliko vzorno izdelanih praktičnih predmetov. Nekateri učenci in učenke so pokazali izredno nardarjenost. Razstavo je posetilo nad 1000 oseb, ki se niso mogle načuditi lepi izvedbi in dovršenosti posameznih izdelkov. Prireditev je bila v vsakem oziru zelo lepa, za kar gre predvsem hvala šolskemu upravitelju g. Hribniku ter častno priznanje agilnim učiteljem in učiteljicam. Zelimo samo, da se taka razstava vsako leto priredi, ker le ta služi zvezi med šolo in domom.

STUDENEC PRI DOBU. Prostovoljno gasilno društvo v Studencu pri Dobu bo priredilo 22. t. m. veliko vrtno veselico na vrtu g. Tomaža Svelina. Sprejem došlih članov ob pol dveh

poročila še tako lagala, spomnite se tega, kar sem vam rekel, pa boste koj boljše volje.

Stric Janez je Petra visoko čislal in je tudi verjel njegovim besedam. Prinesel mu je namreč s seboj dokaze, kako lažejo dunajski listi. En dokaz je bila številka «Kölnische Zeitung» od konca avgusta, ki jo je dobil Peter od nekega znanca v Ljubljani. V njej je stalo poročilo: «V bojih na planinah okoli Sarajeva so imeli Srbi precejšnje izgube.»

— Ali vidite, stric, kako lažejo dunajski časopisi! Koncem avgusta so pisali, da so avstro-ogrške čete zasedle že tretjino Srbije, med tem ko časopis iz Nemčije poroča, da so Srbi že v Bosni in so prodrli do Sarajeva. Kdo torej zmaguje?

— Bog daj, da bi prodrli še naprej in da bi jih enkrat videli tudi pri nas!

— To tudi pride, striček, če ne letos, pa pozneje. Pa še nekaj drugega: ali se spomniš, kako so pisali časopisi, da so Nemci tik pred Parizom in da ga bodo zavzeli v nekaj dneh. To je bilo pred dobrim mesecem. Sedaj pa molčijo kot grob. Boji se pa vršijo danes 300 kilometrov daleč od Pariza. Kako to? Jasno je kot beli dan, da so bili Nemci vrženi od Francozov daleč nazaj, ali ne?

— Prav imaš.

— Gotovo da. Moramo se naučiti, čitati v časopisih med vrsticami, uganiti to, česar ne poročajo.

V takih in enakih pomenkih je le preneglo minul teden dni, ki ga je Peter prebil pri stricu Janezu. Temu je bilo kar težko, ko je jant odšel nazaj v Ljubljano. Dnevi so tekali žalostno, obupno. Dan na dan so prihajala

poročila o avstrijskih zmagah in vsem rodoljubom je bilo nepopisno težko pri srcu.

Bil je deževen jesenski dan. Stric Janez je bil sam doma. Špela se je namreč odpeljala prejšnji večer v mesto. Tam je bila njuna hčerka Nada poročena. Njen mož, Ivan Gornik, je bil uradnik na okrajnem glavarstvu. Imela sta triletno hčerkico, Miško. Špela se je peljala vsak drugi mesec za dva ali tri dni k njim na obisk, stric Janez pa je rajši ostajal doma, ker mu Gornik ni bil prav nič všeč. Sicer ni bil skregan z njim, toda možak je imel tako prenapete avstrijske nazore, da ga je stric Janez naravnost mrzil. Ni mogel razumeti, kako se more pošten Slovenec ogrevati za Avstirjo.

Janez je bil torej zopet enkrat sam doma in radi tega dobre volje. Bil je hladen dan in zato je dejal Rezi, naj mu malo zakuri v sobi. Sedel je v naslonjaču pri oknu in razmišljal. Veter je naglo podil težke deževne oblake preko neba. Kljub temu, da je na tistem Janez vedno navduševal svoje somišljenike, da mora Avstrija propasti, so ga vendar časopisna poročila zelo vznemirjala. Še prejšnji dan je bil rekel učitelju Pernotu: «Potrpeti je treba, samo potrpeti... naenkrat se bo vse spremenilo na boljše!» Vendar ta njegova pomirjevalna izjava ni napravila nikakega vtisa na njegovega prijatelja in maloverno je odkimaval z glavo...

In vendar...

Stric Janez ni mogel več strpeti v naslonjaču, tako je bil vznemirjen. Začel je hoditi po sobi sem ter tja in divje stiskati pesti.

Tu je Reza stopila v sobo. Prinesla je polena za peč in dejala:

— Gospod, obisk dobite.

Stric Janez se je ozrl: notar Podržaj je stal na pragu. Bil je ves zasopel in nemiren. Sunkoma je izustil:

— Iz Ljubljane prihajam... z veselimi novicami.

Ko je radovedna Reza čula te besede, se kar ni hotela spraviti od peči. S kavljem je premetavala polena po ognju in čakala, kaj pove notar. Toda ta je bil preveč previden, da bi vpričo ženske zini besedo. Počakal je in pomigal Janezu, naj jo odpravi iz sobe.

— Reza, idite. Bom pozneje že sam nalagal v peč.

Te gospodarjeve besede Rezi očitvidno niso bile nič všeč, toda morala je ubogati. Ošla je iz sobe.

Ko so se njeni koraki oddaljili po hodniku, je stopil notar k stricu Janezu, ga prijel z obema rokama za ovratnik suknjiča, mu pogledal v oči in slovesno dejal:

— Dragi moj Janez, dobra poročila prinašam iz Ljubljane. Bil sem pri svojem tovarišu Bogataju, ki se je pred nekaj dni pripeljal z Dunaja. Ima znanca Slovenca v dvorni knjižnici na Dunaju. Tam dobivajo francoske in italijanske časopise. In več kaj je čital v njih... čital na lastne oči: veliko zmago so izvojevali Srbi nad avstrijsko armado, ki je vdrla preko Save v Srbijo. Ujeli so 30.000 Avstrijcev, vzeli ostanke armade čez Savo nazaj, zaplenili šest vlakov, nato-
vorjenih z vojnim materialom, 35 topov, na

pred vaškim znamenjem, nato odhod v podružnico cerkev k litanijam, po litanijah blagoslovitev nove motorne brizgalne, po blagoslovitvi kratka vaja domačih gasilcev, nato odhod na veselilni prostor. Na sporedu so: bogat srečolov, ribolov, šaljiva pošta in razne druge zabave. Za topla in mrzla jedila ter okrepitev bo dobro preskrbljeno. Na veselici bo sodelovala moravška godba. Ker nam še manjka mnogo denarja za napravo gasilnega orodja, prosimo za obilno udeležbo.

ZIBERŠE PRI LOGATCU. Predavanje, ki ga je napovedala ZKD za nedeljo 15. t. m., se mora zopet preložiti, ker bo ta dan praznovati Sokol v Logatecu petletnico otvoritve Sokolskega doma. Dan predavanja se bo pravočasno objavil.

RIMSKE TOPLICE. V nedeljo 15. t. m. se bo uprizorila na tukajšnjem odru v dvorani hotela «Nova pošta» veseloigra v treh dejanjih «Stari grehi». Ker gre čisti dobiček v korist našega mladega, agilnega sokolskega odseka, bo gotovo rad vsakdo žrtvoval malenkostno vstopnino za to lepo igrano. Zdravo!

SV. JEDERT NAD LAŠKIM. V nedeljo dne 15. t. m. s pričetkom ob 15. bo priredil dramski odsek tamburaškega društva «Zora» pri Sv. Jederti, ki je pod okriljem Javne ljudske knjižnice v Breznem, igrano «Divji lovec» na senčnatem prostoru g. Štokavka pri Sv. Jederti. Igra se bo vršila ob vsakem vremenu. Pri igri bo sodeloval prvovrstni «šraml». Ker je društvo še mlado in bo nastopilo šele prvič, je pričakovati od zavedne javnosti pravo razumevanje, kar se naj izkaže z lepo udeležbo.

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. V številki 17. «Domovine» od 26. aprila 1928. smo v dopisu od Sv. Krištofa pri Laškem omenili tudi g. Andreja Svetka, kateri je začasno nastavljen kot pomožni tajnik pri občini Sv. Krištof pri Laškem. Ker nočemo nikomur delati krivice, izjavljamo, da ne dvomimo o zmožnosti g. Andreja Svetka za poverjeni mu posel kakor tudi da g. Andrej Svetek od svojega prejšnjega delodajalca ni bil odpuščen, ampak da je službeno razmerje prenehalo na podlagi odpovedi.

HRASTNIK. «Prva slovenska cerkev Kristusu kralju v Hrastniku». Pod tem naslovom prinaša «Slovenec» od dveh vseučiliških profesorjev (bogoslavne fakultete) v Ljubljani podpisano poziv za nabiranje prispevkov za cerkve,

ki se ima zgraditi v Hrastniku delavcem, «ki si pri svojih skromnih plačah ne morejo sami pozidati cerkve.» Ali mislita gospoda, da bi dobila 10 odstotkov delavstva, ki bi glasovalo za cerkev v Hrastniku? Ne! In zakaj ne? Ali je delavstvo tako brezbožno? Nasprotno, hrastniško delavstvo je zelo pobožno, proti novi cerkvi bi pa glasovali zaradi tega, ker je pomagalo postaviti pred 20 leti z zelo znatnimi prispevki cerkev na Dola, do katere se pride s počasno hojo v 30 minutah. Ta cerkev je zelo velika in ima prostora za še eno tako dolino kakor je Hrastnik. Dolski g. župnik se pa ni doslej niti enkrat pritožil radi nadležnih gostov iz Hrastnika. Sicer je pa ta pot do Dola le lep izprehod, ki je ljudem všeč in tudi otrokom obeh sedemrazrednic ni predaleč. Pripomnimo, da hrastniški šoli doslej še nista imeli paralelk, kakor trdita gg. profesorja. Res tudi ni, da bi bilo v Trbovlje čez hrib 6 km, kajti pot se prehodi v 45 do 50 minutah. Prav tako ni res, da je od hrastniške postaje do šole uro hoda, kajti pot ni dolga niti dva kilometra, torej manj ko pol ure. Vidi se že na teh podatkih, s kako «vestnostjo» sta se gg. profesorja lotila zadeve. Nismo proti cerkvi, v dolžnost si pa štejemo opozoriti gospoda profesorja, da je škoda denarja za stavbo, ki nikakor ni potrebna. Denarja ni! No, s to stavbo bi pač rad nekdo napravil lep «kšeft»; Hrastničanje ga dobro poznamo!

BREŽICE. (Smrtna kosa.) Po kratkem bolehanju je te dni v najlepših moških letih umrl odvetnik g. dr. Ljudevit Stiker. Z njim se poslavljajo iz vrst naše inteligence agilni narodnostni delavec, odličen jurist in srčno dober človek. Velike so zasluge pokojnika posebno za mesto Brežice, katerih novejša zgodovina, posebno iz dobe najburnejših narodnostnih bojov pred vojno in obnovenega dela po prevratu je najožje vezana na njegovo ime. Ohranimo mu časten spomin! Spoštovani rodbini naše sožalje!

ŠMARTNO V ROŽNI DOLINI. (Našec e s t e.) Sredi zime je «Domovina» opisala slabo stanje naše okrajne ceste. Uspeli so, da je v nekaj dneh komisija iz mesta Celja napravila lokalni ogled. Odpomoč je pa samo toliko, da je okrajna cesta pred neko gostilno dobila tlakovanje jarka. Pohvalno se pripominja, da so prostori pred gostilnami sploh v dobrem stanju, ker za to skrbi vsak gostilničar sam. Kruščev klanec

je tudi reguliran z državno tolažbo: «Nema para». Dovaža se gramoz. Kupi leže do sredine tira. Ako se voznik ne ogne kupu, ga pač povozí, no, in ako se gramoz na istem mestu v tla potlači, ga ni treba potem s samokolnico razvažati, s čimer se prihrani delo. V cestnem jarku blizu opekarne v Ostrožnem leži precejšna količina gramoz. Ali spada gramoz tja kamor ga je zbrcal avto, in ostane tam, čeprav je potok suh in ne globok. V mokrem času, ako se izogiblje globoko zvoženemu tiru, zdrkneš nenadoma v vodo. Tudi gospodje iz pisarne v Celju so se že ponoči kopali v tistem jarku. Občinska cesta, ki se od okrajne cepi proti Galiciji, obstoja iz ilovnatih tal, kot otročja glava debelega okroglega kamena, cinkarnskih črepinj in globokih tirov. Ako pa komu ne ugaja ob mokrem vremenu v blatu voziti, naj si pa kupi kladivo in grablje ter si pomaga, kakor ve in zna.

MALA NEDELJA. Tudi na našem hribočku smo zažgali kres v počaščenje slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Pri kresu je nastopila malonedeljska godba. — Naši novinci so se na okrašenih vozovih z godbo udeležili nabora v Ljutomeru.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. Malonedeljski diletanti bodo vprizorili v nedeljo 22. t. m. točno ob pol 4. uri v prostorih Posojilnice Petrovčevova vaško šalo «Vozel». Originalne gledališke noše. Vabljeni so sosedje in domačini k udeležbi! Pridite, ne bo vam žal, ker se boste izborno zabavali!

SV. BARBARA V SLOVENSkih GORICAH. (Smrtna kosa.) Tu je umrl 4. t. m. Janez Šabedar, trgovec, bivši posestnik, gostilničar in mesar, star 59 let. Pokojnik je mnogo deloval kot občinski svetovalec, predsednik cerkvenega zbora, šolskega odbora itd. V svetovni vojni je mnogoterim olajšal trpljenje in pomanjkanje. Siromaki so se z zaupljivostjo obračali nanj.

KAMNICA PRI MARIBORU. (Smrtna kosa.) Te dni je umrl v Kamnici posestnik in kovaški mojster g. Pečar, ki je bil dvanajst let župan občine Kamnice. — Blag mu spomin!

LJUTOMER. (Smrtna kosa.) V Ljutomeru je umrl, zadet od srčne kapi, sreski poglavar vladni svetnik dr. Leon Brunčko. Pokojnik se je rodil 27. oktobra 1884. na Janževem vrhu v prevalskem srezu, gimnazijo je posejal v Mariboru, pravne študije pa je dovršil v Pragi. Kot visoko-

stotine strojnih pušk in na tisoče pušk. Ne en sovražnik ne stoji več na srbskih tleh...

Stric Janez je bil tako ganjen, da ni mogel od razburjenja ziniti besedice, notar pa je nadaljeval:

— Pa še nekaj: Rusi so zmagali v veliki bitki pred Lvovom in nato mesto zasedli... To stoji že v včerajšnjem «Narodu»... Teden dni so skrivali na Dunaju to vest, slednjič so jo pa le morali objaviti.

Stric Janez je začel po sobi skakati kot nor in kričati: «Zmaga!» Notar ga je kar začudeno gledal. Tako mladeniškega izbruha veselja res ni bil pričakoval.

Janez je stopil k omari, jo oklenil, vzel iz nje steklenico starega borovničevca, nalil dva kozarčka, ponudil enega notarju in trčil z njim, rekoč:

— Na zmage naših slovanskih bratov!

Notar pa je dodal:

— Da bi jim sledile še druge... do končnega vseslovanskega zmagoslavja!

Janez je izpil kozarček v dušku kot možak, ki nima minute časa, notar pa je svojega počasni srkal in med tem govoril:

— Kmalu bo konec... Boš že videl... Avstrija takih porazov ne bo prenesla... Vse se bo zrušilo... Samo če bi Rusi krepko prodirali naprej. V treh tednih so že lahko pred Dunajem!

Iz nervoznosti si je mel roke, med tem ko mu je Janez nalival drugi kozarček.

— Ali nimam prav? je vprašal Podrže!

— Gotovo! Gotovo! mu je pritrtil Janez.

(Dalje prih.)

Ivan Albrecht:

Greh krvi

(Dalje.)

VIII.

Prvi čas v mestu mi je mineval ob stalnem sprejemanju novih vtisov dokaj hitro. V šoli sem imel v začetku križe in težave, vendar sem jih kmalu premagal.

Stanoval sem s trojico študentov pri stari debelušni vdovi, ki nas je vse skupaj oblikovala, kakor je vedela in znala. Starejše študente je nazivljala gospode, kar se mi je zdelo posebno imenitno. Jaz sam pa sem bil za enkrat bolj peto kolo. Snažil sem vsem ostalim čevlje, gospodinji pa pridno pomagal pri njenih poslih, kadar sem bil prost.

Čez dan sem junaško zakrival domotožje, ko pa sem legel zvečer v posteljo, sem se pokrtil čez glavo in tiho ihtel.

Božične počitnice sem preživel v Ljubljani. Hodil sem po cerkvah in ogledoval jaslince. Pa naj so bile še take, meni se je tožilo po tistih na Slemenjakovem, ki jih čuva sama tiha ljubezen —

No, prej nego bi si bil mislil, sem se naposled privadil mesta in mestnih ljudi. Po božiču mi je bilo že tudi v šoli dokaj laglje. Dnevi so mi minevali neverjetno hitro. Ob novih vtisih so bledeli spomini izza detinstva. Kar me je še pred kratkim plašilo in me navdajalo z nekšnim čudnim strahom, je zdaj živelo v meni samo še v čaru lepe, toda že pol pozabljene pravljice.

Z domačimi nisem imel prav za prav nikakšne zveze. Gospodinja je redno prejemale svoje plačilo, toliko sem vedel že po tem, ker je bila zadovoljna z menoj. Stanoval sem pa prav za prav — kakor sem videl šele po daljšem bivanju v mestu — čisto na kmatih. Št. Peter, to očaško predmestje, je bilo bolj vas nego mesto. Nizke hišice so družičevale z njivami in s polji in ob cerkvi sv. Petra je bilo še dokaj ostankov pokopališča, prav kakor so po vaseh obdane cerkve z vrhom pokojnih. Rad sem hodil tam okrog in buljil v stare napise, dasi jih nisem mogel prav prebrati in razločiti njih pomena.

Posebno važnih dogodkov se iz tega svojega prvega študentskega leta skoro ne spominjam. Šele tik pred odhodom na počitnice se mi je primerilo nekaj, kar me je čudno presunilo.

Bilo je sredi popoldneva, vroč in žgoč julijski dan. Taval sem čisto sam po Golovcu in se vprav pasel po borovnicah. Tedaj me nekdo nenadoma pokliče:

«Boštjan —»

Pogledam in ostrmim. Vipavka, ki je svojčas služila pri stricu Raznožniku, je stala pred menoj. Kraj nje je bilo lepo dekletce, otročiček, tako ljubeč in srčan, kakor jih vidi človek le na slikah angelcev, ki obkrožajo Mater božjo. Nenadno srečanje tako daleč z doma sredi gozdnega zelenja me tako nekam čudno dirne, da ne morem prvi hip izreči nobene besede.

«Kaj me ne poznaš», se nasmehne prijazna ženska, ko vidi mojo osupljenost

žolec je mnogo deloval za naš obmejni narodni živelj in se je udeleževal tudi kot pisec. Pred vojno je služboval v raznih krajih kot odvetniški koncipijent, posebno v Celju se je živahneje udeleževal v narodnostnem in prosvetnem gibanju, po vojni pa se je posvetil upravni službi. V Ljubljani je služboval šele nad pol leta. Bil je zelo prijazen mož, ki si je povsod znal pridobiti popoln ugled. Pokojnik zapušča vdovo in troje otrok v starosti od 8 do 12 let. — Bodi prerano umrlemu ohranjen časten spomin!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ODBIRANJE ŽITNEGA KLASJA ZA SEME.

Pridelovanje krme ima vse večji pomen za naše maloposestniške razmere, vendar ne moremo in ne smemo opuščati pridelovanja potrebnega žita, ker je pridelovanje žita po naših strnišnih krajih še zmeraj važno in potrebno. Ne le da nam omogoči po dva pridelka na leto, tako da dobimo po žitu še zmeraj svoj strnišni pridelok, najsi bo že ajda, repa, zelena koruza ali strniščna pesa, nam žito samo daje dvojen pridelok, poleg krušnega zrnja še slamo, ki pomeni v naših razmerah tudi važno krmo v zimskem času. V opuščanju žita v naših razmerah ne moremo zaradi tega zazreti kaknega gospodarskega napredka. Napredek je iskati na naši mali kmetiji edinole v izboljšanju dosedanjega žitnega pridelka, tako glede kakovosti kakor tudi glede količine. Namesto da pridelamo na enem hektaru (10 mernikov posevke) po 12 centov zrnja in 18 centov slame, kakor sedaj, skušajmo pridelati po 18 centov zrnja in 30 centov slame. V tem naj tičita naš napredek in naša naloga!

Povsod se ne bodo dali doseči taki uspehi, ali marsikje tudi večji! Vzemimo si za zgled naše najboljše poljedelce! Veliko se dá doseči z bolj skrbnim pridelovanjem, pravilnim kolobarjenjem in gnojenjem. Veliko, zelo veliko pa tudi s skrbnim odbiranjem semena. Ako se danes ponašajo po raznih kmetijah s svojimi prvovrstnimi pridelki, ni tega pripisovati samo dotični sorti, ampak v mnogih primerih tudi dosledno skrbnemu odbiranjemu semenskega zrnja, ki se prične že pri klasju. Tudi pri žitnih rastlinah se obrača potomstvo (naraščaj) po maternih rastlinah. Po pre-

goveru, da jabolko ne pade daleč od drevesa, trdimo tudi tukaj lahko, da se pridelok žitnega zrnja obrača po razvoju klasa. Če je klas bolj močno razvit, če šteje po sebi več klaskov in zrnja, smemo pričakovati, da bo dalo tudi zrnje s takega klasu bogatejše pridelke.

Zato pa odbirajmo za seme najlepše in najbolj razvito klasje in razmnožujmo to seme. Odbirajmo ga sedaj pri žetvi že zunaj na njivi ali pa pozneje v kozolcu. Zakaj se ne bi tudi pri nas naš mali posestnik poprijemal take poti za izboljšanje domačega pridelka? Pri nas smo danes že zadovoljni, če očistimo zrnje od plevla in da zrnje ločimo (sortiramo) po debelosti. To je prav in potrebno, ali še več bomo dosegli, če bomo skušali odbirati seme po razvoju klasja, kakor delajo danes napredni gospodarji tudi po drugih krajih. Na ta način bomo lahko več dosegli kakor s tujimi sortami. Domače žito naj se izboljša!

HLEVSKO NAPAJANJE MOLZNE GOVEDI.

Marsikod se napaja živina v hlevu in so se v ta namen napravile pri jaslih posebne napajalne priprave. Pri takem hlevskem napajanju živina sploh ne pride iz hleva.

Ta način napajanja molznih krav je kaj pripraven. Prihranimo si z njim tudi mnogo dela in drugih nevšečnosti. Najprej so si omislili take napajalne naprave veliki posestniki, ki imajo v svojih velikih hlevih po 40, 100 in več glav živine in katerim take naprave zelo ustrezajo, ker je napajanje velikega števila živine zunaj hleva združeno z veliko zamudo in drugimi neprilicami. Če odpenjanje in seganjanje živali iz hleva, potem pa zopet vračanje in pripenjanje takega števila zahteva mnogo dela in drugih neprilik. Vse to temu so prišli na veleposestvih v okoliših z napajalnimi napravami pri jaslih samih, tako da se živali napajajo danes tudi po svoji volji, kakor čutijo potrebo.

Ta način napajanja je začel tudi v hleve manjših posestnikov, ki imajo samo po par glav molzne govede, ne da bi se vprašali, ali je tako napajanje za živali v resnici tudi najbolj prikladno. Take naprave nahajamo tudi v ljubljanski okolici in se je izdalo za to že mnogo denarja.

Kakor so take naprave za razmere velikega posestnika iz gospodarskih in ne iz živinorejskih ozirov dobro došle, tako jih moramo na malem posestvu odklanjati, posebno tam, kjer manjka vsake druge prilike za gibanje živali, kajti molzne živali potrebujejo gibanja na svežem zraku,

da nam več molzejo in da ostanejo zdrave. In tako je tudi pri mladi govedu. Najbolj jim ugaja paša na prostem, kjer se ravno prav izprehodijo. Če jim tega ne moremo dati, skrbimo vsaj za to, da se živali izprehodijo pri napajanju. Vsaka vas bi morala imeti vsaj en vodnjak za napajanje živine, če nimamo druge tekoče vode na razpolago. Napajanje zunaj hleva bi moralo biti načelo dobre reje, kajti zadostno gibanje je važna telesna in življenska potreba. Ne tiščimo torej molznih in mladih živali v hlevu, ampak nudimo jim vsaj pri napajanju priliko, da se izprehodijo na svežem zraku. Hlevsko napajanje je pa pri zdravih živalih opuščati.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene žitu brez posebnih sprememb. Ker se ponuja že nova pšenica, postaja razpoloženje za nakupovanje mlačnejše. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 10. t. m. naslednje cene (za 100 kg, postavljeno na slovensko postaje):

pšenica: baška 392-50 do 395 Din, nova baška 310 do 312-50 Din;
turščica: baška 332-50 do 335 Din;
oves: baški 307-50 do 335 Din;
moka «0» 525 do 530 Din.

ZIVINA. Na Dunaju so cene malo popustile, dočim pri nas ni opaziti sprememb v cenah.

HMEJLJ. Kljub dejstvu, da se ne obeta dobra hmeljska letina, ostajajo cene v Zalcu kakor Nürnbergu nizke. V Zalcu se plačuje tuje blago v naši vrednosti po 10 do 23-60 Din za kilogram.

Cene tujem denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo te dni v valutah:

1 ameriški dolar za 56-20 do 56-40 Din;
dne 10. t. m. v devizah:
100 avstrijskih šilingov za 800-16 do 803-16 Din;
100 nemških mark za 1356-50 do 1359-50 Din;
100 italijanskih lir za 297-28 do 299-28 Din;
1 ameriški dolar za 56-74 do 56-94 Din;
100 francoskih frankov za 222-02 do 224-02 Din;
100 češkoslovaških kron za 168-10 do 168-90 Din.

Sejmi

13. julija: Stari Log, Jagnenca (samo za živino), Trebnje, Kotlje, Koprivnica;

«Poznam, mislim —»

«Od Raznožnika, ali ne?»

«Da, od strica.»

«Kaj delaš v Ljubljani?»

«V šolah sem.»

Vipavka se začudi:

«Kaj res? Ali boš gospod?»

Sam ne vem, zakaj in kako, ali vprašanje se mi je zdelo kakor roganje. Začutil sem, kako sem zardel.

«No, no,» se je nasmehnila ženska. «saj to ni nič slabega. Blagor ti, da ti je dano tako. Kako pa kaj doma?»

«Nič ne vem,» pravim, «vse leto ne slišim nič posebnega z doma. Upam pa, da pridejo zdaj ob sklepu šolskega leta pome.»

«O gotovo,» meni ona, «saj tudi jaz pričakujem te dni tvojega strica.»

«Strica?»

«Da, da, Raznožnika. Vidiš, tako si bomo še menda malo v rodu —»

Zadnja pripomba se mi je zdela nespametna in nisem nič odvrnil nanjo. Otrok je medtem prišel k meni in se mi začel prav otroško-iskreno dobrikati.

«Kje pa stanuješ?»

Povedal sem, da pri Sv. Petru.

«Potem sva blizu skupaj,» je rekla ona. «Jaz sem namreč na Poljanah. Če bi hotel, bi lahko prišel drugo leto k nam stanovat.»

To mi je bilo zelo všeč. Vipavka je bila branjevka, ki je prodajala na trgu južno sadje

in zelenjavo. Znala mi je naštetiti toliko ugodnosti in prijetnosti, ako bom bival pri njej, da sem takoj sklenil poprositi očeta in strica, naj me prihodnje leto oddasta res k njej na stanovanje.

Šli smo skupaj proti mestu. Spotoma mi je prijazna ženska kupila nekaj priboljškov in tudi slaščic sem dobil. Z malo sva se docela spoprijateljila. Povedala mi je, da ji je ime Angelica, jaz pa sem — ko pravi kavalir — brž potrdil njeni materi, da je hčerki zbrala res pravo ime.

«Je čisto angelček,» sem vzkliknil brez najmanjše hlimbe.

Celo na stanovanje sem ju spremil. Bilo je lično in snažno, vse bolj prijetno od onega, kjer sem bival jaz. Zato sem ob slovesu še enkrat zatrdil, da moram na vsak način prihodnje leto k njej.

O, da sem vedel, kako se mi bo razkrila s tem sklepom tema prošlosti in kam me bo zaredi njega zavedla bodočnost, gotovo ga ne bi bil izrekel in ne izvedel. Ali mi usode je strašna in neizbežna so njena prečudna pota.

Domov sem prišel zamišljen in nekam notrt, dasi spet z druge strani tudi vesel. V taki čudni razrvanosti dolgo nisem mogel zaspati. V polsnu sem se še vedno razgovarjal z malo Angelico, ji dajal najslajša imena in jo obdajal s čari najbujnejše domišljije, da je stala kraj mene nenadoma cvetoča devojka.

polna mladostne tajne in razkošja. Te noči sem zaspal, a sen se je nadaljeval. In bil sem srečen v tistem snu, da sem skoro zaokoli ko sem se zjutraj predramil in se zavedel, da so bile le sanje, ah, zoolj begotne sanie.

Par dni po tem dogodku sta prišla v Ljubljano oče in stric Raznožnik. Ker sem se bil v šoli dobro odrezal, sta bila oba vesela, jaz na sem seveda hitel s svojo prošnjo na dan, kakor sem bil obljubil materi male Angelice.

«Glej ga no,» se je zasmel oče, «ta pa že pozna kar celo Ljubljano!» In proti stricu:

«Kaj praviš ti na to?»

Stric Raznožnik ni bil videti posebno vesel moje prošnje. Nekam mrko se je zagledal v dalj, parkrat namršil obrvi in čez čas počasi dejal:

«Sam ne vem. Dobro bi bilo, da pogledata —»

«Pa pojdeš vendar z nama,» je menil oče.

«Če se ti zdi potrebno, lahko grem,» je pristavil stric.

Potem smo šli in si ogledali ter se tudi takoj in brez posebno dolgih pogajanj domenili. Vipavka nas je prav po domače postregla. Na koncu, za slovo, me je kakor sina stisnila k sebi in mi zašepetala:

«Vidiš, zdaj si pa naš!»

In čuden, meni nepojmljiv ogenj je vzplamtel tisti hip v njenih zagonetnih očeh.

(Dalej prih.)

- 15. julija: Zdole, Škocijan (okr. Krško), Beltinci;
- 16. julija: Dobje;
- 17. julija: Zdenska vas (pri Sv. Antonu), Ščavnica-Sv. Ana, Muta, Verače.
- 18. julija: Sv. Lenart (okraj Brežice);
- 20. julija: Koprivnik, Šmarjeta ob Pesnici, Loka pri Zusmu;
- 21. julija: Štrigova, Šmarje pri Jelšah.

Kratke vesti

— Pogoji za sprejem učencev v oblastno dveletno vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru. Novo (57.) šolsko leto 1928./29. se prične sredi septembra. Šolanje traja dve leti. Šola je zvezana z internatom za gojence. Zavod ima namen, da izobrazuje kmečke sinove, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma na kmetijskem gospodarstvu. Kolkovane, lastnoročno na celo polo pisane prošnje (kolek za 25 Din) za sprejem je poslati ravnateljstvu oblastne dveletne vinarske in sadjarske šole v Mariboru do 1. avgusta t. l. Prošnji se morajo priložiti: 1.) krstni list; 2.) domovnica; 3.) odpustnica, odnosno zadnje šolsko izpričevalo; 4.) izpričevalo o нравnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; 5.) izjava staršev, odnosno varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja; 6.) obvezna izjava staršev ali varuha, ki reflektirajo na kako podporo iz javnih sredstev, da bo njih sin ali varovanec ostal pozneje na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa povrnejo zavodu sprejete zneske podpore iz javnih sredstev; prav tako, ako učenec samovoljno predčasno ostavi zavod. Štipendist, ki nepovoljno napreduje, izgubi štipendijo. Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z najmanj dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih učencev). O sprejemu v šolo odloča tudi uspeh sprejemnega izpita iz slovenščine (ali srbohrvaščine) in računstva, katerega so oproščeni samo absolventi vsaj dveh razredov meščanske ali kake srednje šole. Ob vstopu v zavod preišče mladeniče zdravnik zavoda. Ako njihovo zdravstveno stanje ni povoljno, se odklonijo. Oskrbnina za mladeniče iz mariborske oblasti znaša do preklica 150 Din. Plačuje se vnaprej. Izključenim in samovoljno izstopivšim učencem se vnaprej plačana oskrbnina ne vrne. Pridnim sinovom ubožnih posestnikov se po možnosti dovolijo popolnoma ali do polovice prosta mesta v internatu. V tem primeru je treba podpreti prošnjo z uradno (od občinskega ali davčnega urada) potrjenim izpričevalom ubožnosti ali izkazom premoženja z navedbo družinskih in gospodarskih razmer, predpisanih davkov itd. Podrobnejša pojasnila daje ravnateljstvo oblastne dveletne vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Prošnje za sprejem se rešujejo pisмено. Ravnatelj Andrej Z m a v c.

Kraljica Marija na razstavi čipk na Bledu

Državni osrednji zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani je priredil na Bledu lepo razstavo slovenskih čipkarskih del. Razstava je v osnovni šoli in je otvorena do 15. t. m. Zanimivo razstavo si je prišla z avtom ogledat tudi kraljica Marija v spremstvu neke dame in polkovnika. Sprejel je visoki obisk ravnatelj zavoda g. Božo Račić, ki je podrobno razkazal razstavljene predmete in razložil organizacijo zavoda in važnost čipkarstva za naše kraje. Kraljica je z zanimanjem opazovala razstavljena dela in se podrobno zanimala tudi za tehniko čipk, ki jih je delala strokovna učiteljica Gnezdova v pričo nje. Ugajali so tudi belokranjski predmeti na pletenem pohištvu, ki ga je izvršila zelo lepo državna učna delavnica za košarstvo v Radovljici. Po polurnem obisku se je kraljica poslovila z željo, da napreduje po tej poti zavod tudi v bodoče.

Klic krvi nedolžnih žrtev

Kdo si, hi hočeš s psovkami zbrisati madež od krvi borcev, padlih v boju za pravico? — Nesposobnost in kri sta dala pečat bivši kleroradikalni vladi — Slovensko ljudstvo, tisočkrat in tisočkrat prevarano od klerikalcev, ali že pišeš za prihodnje volitve svojo sodbo?

Kadar poveš klerikalcu bridko resnico, začne divje besneti po pregovoru: »Če mačku stopiš na rep, zacvili.« Zadnji »Domoljub« se je spravil v uvodniku nad sliko, ki jo je objavilo petkovo »Jutro« (prinašamo jo tudi mi) in ki predstavlja dr. Koroščevo politično delovanje. »Domoljub« pravi, da je ta slika največja podlost v zgodovini slovenskega tiska. Njemu je namreč takoj podlost vse, tudi najbridkejša resnica, kadar gre za kritiko klerikalnega početja.

Prav nič strašno pa se ne vidi »Domoljuba« grozno prelivanje krvi v Beogradu in Zagrebu, pri katerem je izgubilo življenje več nedolžnih ljudi in jih je bilo veliko število ranjenih.

Streljala sta policija in orožništvo, katerih vrhovni šef je bil notranji minister duhovnik dr. Korošec. Orožništvo in policija sta nastopala po navodilih notranjega ministra dr. Korošca. Ako bi se božji namestnik dr. Korošec ravnal po besedah Kristusovih, da je treba ljubiti svojega bližnjega kakor samega sebe, bi moral onemogočiti vsakršno prelivanje krvi.

Kdo je odgovoren, da svoji padlih žrtev v Zagrebu plakajo nad izgubo svojih ljudi? Ljudje so na ulici demonstrirali proti surovemu umoru dveh naših prečasnih poslancev, zato pa je Koroščevo policija še streljala nanje in jih več pobila kakor garjeve pse, tako da je bila vsa ulica, kjer so ležale ubite in ranjene žrtve, krvava kakor na fronti.

Te nedolžne pobite žrtve so samo protestirale proti lopovstvu, balkanizmu in strahovitim krivicam. Kaj morda ni evropski škandal, da vladni poslanec, bivši hajduk mračne preteklosti Puniša Račić strelja na poslance, ki niso zahtevali ničesar drugega kakor poštenost, enakopravnost in zakonitost v državi. Borili so se samo za to, da bi prečani, torej tudi Slovenci prišli do svojih pravic, ki nam jih je kratila kleroradikalna vlada. Ta vlada, čeprav so bili v njej

tudi prečani klerikalci in bosanski muslimani, je bila po vsem svojem delovanju izrazita srbijanska vlada. Poznala je le Srbijo, prečarske kraje pa je dosledno zapostavljala!

Namesto da bi »Domoljub« obžaloval, da je v tako vlado šla tudi slovenska večinska stranka, se pa še hvali in laže, da se dr. Koroščevo ime izreka po vsej Evropi z velikim spoštovanjem. To lahko reče »Domoljub« svojim bralcem, ki ne berejo ničesar drugega, vsi ostali ljudje pa vedo, da se je ves evropski tisk zgražal nad krvavim režimom v Jugoslaviji in da so se, žal v sramoto naše domovine, pisale zelo ostre besede na jugoslovenski račun. Zato se moramo Slovenci, ki nas v inozemstvu cenijo kot civiliziran narod, še posebno sramovati, da je v taki vladi sodelovala tudi največja slovenska stranka. Nihče ne bo več zbrisal z nas tega krvavega madeža, ki je proti volji slovenskega ljudstva padel na Slovenijo.

Takšna je bridka in sramotna resnica Vsakdo, ki mu možgani niso docela odpovedali, jo pozna. Brezmejna je klerikalna politična nemoralnost, da skuša klerikalni tisk sečaj celo na nekak način zagovarjati ta strahovit balkanizem krvi in ubijanja. Kri ubitih borcev za hrvatske in slovenske pravice kriči do neba in da bi to kričanje prevpil, psuje »Domoljub« voditelje Kmetско-demokratske koalicije. To je dušna propalost, ki se mora gabit tudi vsakemu poštnemu klerikalcu. Politika pendreka, puške, bajoneta in ubijanja je našla zagovornika v klerikalnem tisku, ki pravi, da je krščanski

Klerikalcem, ki so sodelovali v krvavi vladi se že pišeta račun in sodba. Ta sodba bo prišla do izraza pri skupščinskih volitvah, ki najbrže niso več daleč. Zato tudi besen krik klerikalcev, s katerim pa ne bodo prevpili strašnega kričanja nedolžne prelite krvi po zadoščanju in ne bodo skrili gorja, ki ga od krvavega nesposobnega režima čutimo tudi na našem gospodarstvu.

DOMAČE NOVOSTI

* **Desetletnica prebitja solunske fronte.** Letos poteče deset let, kar je bila prebita solunska fronta. V Beogradu se je osnoval poseben odbor, obstoječ iz zastopnikov narodnih in človekoljubnih društev, ki naj izvrši pripravo za proslavo, katera se bo vršila 1. septembra. Udeležniki proslave bodo posetili Bitolj, Kajmakčalan, Solun in Krf.

* **Počaščenje narodnih mučenikov.** V mestnem občinskem svetu na Sušaku je predlagal odbornik Banić, naj se novo pristanišče na Brajdici imenuje v spomin na narodnega mučenika Pavla Radića Obala Pavla Radića, šetališče od ribarnice do morja pa Basaričkova ulica. Občinski svet je predlog burno pozdravil ter ga odobril.

* **Zaupniška zborovanja KDK.** V nedeljo dne 15. t. m. se bodo vršila zaupniška zborovanja KDK: v Metliki ob 9. dopoldne v Čitalnici; v Črnomlju ob 14. popoldne v hotelu Lakner in v Semiču ob 19. zvečer pri g. Bukoveu. — Vabimo vse zaupnike in odbornike organizacij KDK k polnoštevilni udeležbi. Na sestanicah bosta govorila narodna poslanca gg. dr. K r a m e r in Ivan P u c e l j, ki bosta podala izčrpno poročilo o sedanjem političnem položaju.

* **Z dvora.** Princeza Olga, soproga princa Pavla, bratranca našega kralja, je rodila zdravo možko dete. To je drugi sin prinčeve dvojice. Prvi sin je star štiri leta.

* **Telefonska zveza med Jugoslavijo in Francijo** je bila te dni otvorena. Govori se lahko s Parizom tudi iz Ljubljane.

* **Prevzem Kastva in Krka v primorsko oblast.** Pred nekaj dnevi se je izvršil prevzem Kastva od ljubljanske v primorsko-krajiško oblast.

* **Mariborske otroške počitniške kolonije.** V ponedeljek zjutraj se je odpeljalo z mestnim avtobusom 50 dečkov na počitniško kolonijo k Sv. Martinu na Pohorje. Ko se vrne ta kolonija, bo poslala mestna občina na Pohorje še 50 deklic. V torek zjutraj se je odpeljalo v Makarsko v Dalmacijo 44 deklic kot počitniška kolonija Ženskega društva v Mariboru.

* **Kako sodi bivši klerikalec o padli vladi.** Pišejo nam: Bil sem vnet pristaš SLS. Ko pa se je začela pretakati kri borcev za pravice in enakopravnost naš prečasnov, torej tudi Slovencev, sem zapustil to stranko, ki je sodelovala v vladi, omadeževani s krvjo. Od bivše Vukičević-Koroščeve vlade ni prišlo nič dobrega. Ta vlada ni storila za nas Slovence ničesar. Ni nam olajšala davčnih bremen in ni gospodarila pametno. Iskal sem kot pristaš SLS, da bi našel eno samo dobroto, ki bi jo imeli mi Slovenci od te vlade, a je nisem našel. SLS je pozabila v vladi vse, za kar se je prej v opoziciji borila. Izdala je tudi avtonomijo, s katero je prej vjela največ glasov na svojo stran. Ker imam možgane v

glavi, ne morem biti več pristaš take stranke, ki se proda za ministrski stolček in brez nadaljnega pozabi na svoje obljube. Amen!

* **Proslava 30letnice obstoja Rožne doline** se je vršila v nedeljo. Že v soboto se je Rožna dolina vsa okrasila. Vse hiše so bile v zelenju, izvesile so letnice ter tako prav odkritosrčno povedale svoje rojstne datume. Živahno je bilo v Rožni dolini že v soboto pozno v noč in se povorka z godbo «Gradaščica» kar ni mogla ugnati. Komaj pa je Rožna dolina zadremala za par uric, že je bilo zopet vse po koncu. Pomagala je budnica z godbo ob petih zjutraj in že je odhajalo vse na slavo. Ob desetih dopoldne je imel v restavraciji «Rožna dolina» prof. dr. Rožič slavnostno predavanje. Obrazložil je mlajši generaciji postanek njenega prijaznega domačega kraja. Prišli so na prireditev tudi odlični gostje iz mesta, med prvimi ljubljanski župan dr. Dinko Puc s soprogo in številnim spremstvom. Med tem ko se je vršilo zborovanje, so se že pekli na ražnju na travniku pred staro gostilno «Pri Franceljnu» pitani pujski, ki so šli popolnoma v slast vsem čestilcem Rožne doline. Potem pa se je zasukal vrtljak in so se začele razne druge zabave. Vseh šest ali sedem gostilničarjev je nabilo sodčke piva, jel se je točiti cviček in polnile so se čaše. Pričelo se je rajanje. Zaigrala je godba «Gradaščica» in oglasile so se vse številne harmonike, zabrenkali so tamburaški zbori, zaoril je pevski zbor. Olepševalnemu društvu in njegovemu odboru vsa čast, saj zabave niso mogli prehvaliti ne domačini ne Ljubljanci in okoličani, ki so se počutili kakor v malih nebesih.

* **Med Slovenci so ljudje, ki ne znajo čitati, skoro bele vrane.** Zato veljamo mi za najbolj civilizirano pokrajino v državi in kot najbolj civiliziran narod moramo imeti razumevanje za vse panoge tiska. Kakor imajo vsi civilizirani narodi svoje šaljivo časopisje, ga tudi pri nas ne sme manjkati. Tudi v tem pogledu ne smemo biti navezani samo na tuje časopise te vrste. Kot dober Slovenec boš torej **podpiral** edini domači šaljivi časopis «Skovir», ki izhaja vsakih 14 dni v Ljubljani in stane četrtletno le 15 Din (uprava v Rožni dolini). Čim več bo naročnikov, tem bolj se bo razvijal «Skovir» tako v pogledu slik kakor besedila. Naroči se na «Skovirja», ki ti nudi mnogo pristrčne zabave, katere je v teh žalostnih razmerah pač vsakdo željan in potreben. V «Skovirju» izhaja tudi zanimiv roman («Borba za ugrabljeno nevesto»). Na razpolago so še vse doslej izdane številke «Skovirja». Kdor hoče imeti cel letnik, naj ne odlašaj, dokler so številke v zalogi! Naroči se in v redu plačaj naročnino!

* **Smrt voditelja jugoslovenskih Slovkov.** Na Dunaju je po kratkem mučnem bolehanju umrl v 54. letu novosadski odvetnik dr. Ljudevit Micatek. Rodom iz slovaškega sela Kisača v novosadski okolici kot sin učitelja je že v dijaških letih manifestiral močno slovansko zavest in slovansko rodoljubnost. Po absolviranju pravnih študijah v Budimpešti se je posvetil advokaturi, se nastanil v Novem Sadu in začel razvijati žilavo borbenost za pravice Slovkov v Vojvodini. Užival je njihovo popolno zaupanje in je po prevratu parkrat tudi kandidiral za narodnega poslanca. Naši Slovaki so z njim izgubili svojega voditelja in zaščitnika.

* **Zdravljenje raka.** Celjski učitelj g. Poljšak, o katerem se je po listih že mnogo pisalo, bo zdravil težke primere raka in neozdravljivih kožnih bolezni v mariborski bolnici. Te dni je pregledala zdravniška komisija 26 najtežjih primerov raka, kostne jetike in do sedaj brezuspešno lečenih kožnih bolezni. Ti bolniki bodo izročeni g. Poljšaku v zdravljenje. V Maribor je prišlo osebno nad 500 bolnikov, med njimi celo iz Srbije, Banata in najbolj oddaljenih krajev države. Komisija je natančno ugotovila stanje bolezni in bo pregledala napredek zdravljenja po poteku desetih dni.

* **«Domoljub» ima svoje čitatelje za popolne enjence.** «Domoljub» objavlja vest, da je v vasi Martinci pri Osijeku (torej daleč iz Slovenije) prišlo do krvavega spopada med kmeti in

orožniki, pri čemer so kmetje streljali in kričali: «Dol s krvavimi orožniki!» Ali veste, kaj pravi k temu dogodku «Domoljub»? Da so to posledice žerjavovskega hujskanja. Tam žerjavovcev sploh ni in tisti kmetje dr. Žerjava gotovo še niso nikdar videli. Mislimo, da kljub vsemu «Domoljubovi» čitatelji niso tako bedasti, da bi se tej budalosti ne krohotali.

* **Rojstva, smrti in poroke junija v Mariboru.** Tekom junija je bilo v mariborski mestni občini 61 porodov (4 več kakor v maju), in sicer v področju stolnega župnišča 28, frančiškanskega 12, magdalenskega pa 21; smrtnih primerov je bilo 57 (maja 47), in sicer po posameznih župnijah 12, 12 in 33. Porok je bilo 28 (maja 13), in sicer po župnijah 8, 13 in 3.

* **Zavlačevanje gradbe železnice Rogatec—Krapina.** Gradba železniške proge Rogatec—Krapina zelo počasi napreduje. Podjetniku je podaljšan rok za dovršitev te proge za šest mesecev. Prvotno je bilo določeno, da se proga že meseca decembra letos izroči javnemu prometu; sedaj pa vse kaže, da bo proga Rogatec—Krapina izročena prometu šele v prihodnjem poletju.

* **Iz delovanja Obrtnega društva na Jesenicah.** Prejšnjo nedeljo je priredilo Obrtno društvo izlet na Dovje, katerega se je udeležilo veliko število članstva in prijateljev društva. Številni izletniki so se ustavili v prijetnem Jesenškovem gostilniškem vrtu, kamor je kesneje dospela tudi jeseniška sokolska godba, ki je istofako priredila izlet na Dovje. Obrtno društvo bo priredilo v kratkem izlet v Beljak, da se sestane s stanovskimi tovariši tudi onstran državnih mej.

* **Podivjanost** se je lotila klerikalnega časopisa v toliki meri, da se človeku od studa obrača želodec, ko bere izbrane psovke, grdenja in blatenja časopisja, ki hoče biti krščansko. Ali je zašlo tudi klerikalno časopisje med hajduke, kakršen je bil klerikalni prijatelj morilec Puniša Račić? Namesto da bi se klerikalci sramovali svojega sodelovanja v okrvavljeni vladi, pa njihovo časopisje psuje okrog sebe kakor zbesnelo. Mrlič in ranjenci, ki so z nedolžno krvjo obrzgal beograjske in zagrebške ulice, so žrtve Koroščeve policije. Krvavi madež, ki je s tem padel na SLS, je že zapisan v zgodovini in ga psovke ne bodo izbrisale.

* **Podaljšanje roka za inozemske delavce.** Ministrstvo za socialno politiko dovoljuje, da se izdana dovoljenja za zaposlenje inozemskih delavcev s končnim rokom do 30. junija avtomatično podaljšajo do 31. julija t. l. brez prošnje interesentov. Inspektorji dela pa lahko v lastnem delokrogu podaljšajo izdana dovoljenja za zaposlenje inozemskih delavcev tudi v onih primerih, ako se prekorači rok enega leta, zaključno do 30. septembra 1928.

* **Naše izseljevanje začelo nazadovati.** Kakor javlja Izseljenski komisariat v Zagrebu, se je meseca aprila letos iz naše kraljevine izselilo v prekomorske dežele 2098 oseb, za 395 manj kakor v istem mesecu lanskega leta. Izselilo se je največ oseb iz Hrvatske in Slavonije (813), Vojvodine (499), Slovenije (290), Dalmacije (260), Bosne in Hercegovine (132), Srbije (92) in Črne gore (12). Največ naših izseljencev je šlo v Kanado (945), Zedinjene države Severne Amerike (366), Urugvaj (344), Argentino (201) in v Avstralijo (97). Vrnilo se je meseca aprila v staro domovino 514 izseljencev. Skupno število vrnjencev v dobi od 1. januarja do konca aprila 1928. znaša 1352 oseb, dočim se je v isti dobi lanskega leta vrnilo le 874 oseb.

* **Proti tihotapstvu žganja iz Hrvatske v Slovenijo.** Dne 11. t. m. se je v Zagrebu vršila konferenca oblastnih zastopnikov zagrebške, krajiško-primorske, ljubljanske in mariborske oblasti, na kateri so razpravljali o ukrepih, ki jih je treba podvzeti proti tihotapstvu. Zelo važno je to vprašanje za Slovenijo, kamor se iz Hrvatske vtihotaplja žganje.

* **Prestavitev smodnišnice iz Celja.** Celjsko vojaško skladišče za smodnik se nahaja v bližini okoliškega pokopališča ter ograja zaradi svoje bližine velik del okoliške in mestne občine. Ze opetovano sta oba občinska zastopa zavzela od-

ločno stališče proti smodnišnici ter zahtevala, da se prestavi na kak bolj oddaljeni kraj. Vojaško oblastvo je obljubilo, da bo svoje skladišče prestavilo v najkrajšem času.

* **Nezgoda letala.** Na ravnini pri Češki v bližini Novega mesta je moral pristati na svoji izvidniški službi vojaški aeroplan «Breguet 22» in sicer zaradi napake na motorju. Pri pristanku se je tako poškodoval, da se ni mogel več dvigniti. Oba letalca, narednik Zorko in izvidnik letalski podporočnik Radin, sta ostala nepoškodovana. Ko so ljudje zvedeli za nezgodo, so pohiteli številni kopalec na Krki s čolni na kraj nesreče, obenem pa so se zbrale okoli aeroplana množice kmečkega ljudstva, ki so občudovale velikega ptiča. Šele ko je prihitel na telefonično obvestilo aeroplan «Brandenburg» iz Zagreba z nadomestnimi deli in mehanikom, se je mogel aeroplan po večurnih popravilih zopet dvigniti v zrak. Oba aeroplana sta nato skupaj odletela proti Zagrebu.

* **Huda nesreča otroka.** Marija Kožarjeva, desetletna hčerka posestnika Franca Kožarja v Cerovcu, je nameravala obrati češnje. Splezala je na drevo in hotela pričeti s trganjem, ko se je nenadoma odkrhnila veja. Nesrečno dekletce je priletelo na ošpičen kol, ki se je revici globoko zadržal v život. Na obupno kričanje so prihiteli domači, ki so jo krvavečo iz globoke rane sneli s kola, jo obvezali in jo takoj prepeljali v žensko bolnico.

* **Nevaren požar v okolici Novega mesta.** Pred par dnevi je nastal v Smolenji vasi pri Novem mestu požar. Novomeško in kandijsko gasilno društvo sta skupaj z orožniki v teku pol ure z največjo naglico odhiteli na mesto požara. Ko je prišla pomoč v Smolenjo vas, ki je bila videti vsa v plamenih, so gasilci hoteli napeljati cevi, toda nikjer v bližini ni bilo potrebne vode. Nedaleč odtoč teče sicer potok, ki pa je v tej suši, ki grozi uničiti poljske pridelke, skoro popolnoma usahnil. Gasilci so bili na ta način primorani, da prisostvujejo požaru, ne da bi mogli stopiti v akcijo. V ognju sta bila dva velika kozolca, naložena z deteljo in ržo, last posestnice Frančiške Lenartove in posestnika Janeza Brulca. Pogorela sta do tal z vozovi vred, ki so bili pod kozolcema. Škoda je znatna. Sreča v nesreči je bila, da ni bilo vetra. V tem primeru bi bila vpepeljena vsa vas, ker so skoro vse hiše krite s slamo in posebno še okoli in okoli obdane z velikimi skladovnicami suhih drv. Kakor se govori, nameravajo zgraditi v Smolenji vasi moderen vodnjak, ki bo imel dovolj vode, ki jo Smoljčani tako zelo pogrešajo. Žal, da se še niso sporazumeli glede stroškov. Požar bodi v svarilo, naj se ne odlašaj z zgradbo, ker se utegne pripetiti nesreča, ki ne bo katastrofalna le za dva posestnika, temveč za vse vaščane.

* **Strašna suša** vlada že nekaj časa na Dolenjskem. Dočim kaže žito še prav lepo, je turščica začela veneti, prav tako tudi fižol. Krompir se istotako suši. V nekaterih krajih preti pomanjkanje pitne vode. V Novem mestu je županstvo razglasilo, da morajo z vodo kolikor mogoče štediti, da je ne bo zmanjkalo. Iz tega vzroka tudi več ne škrope prašnih cest. Pod Gorjanci so nekatere vasi brez vsake vode ter hodijo z vozovi ponjo po eno uro daleč.

* **Ogenj ob kamniški progi.** Pred kratkim je progovni mojster Bezljaj opazil, da gori suha trava okrog zloženih preperelih železniških tramov ob progi koncem Vodovodne ceste v Ljubljani. Ko je prihitel bliže, je videl, da gore tudi tramovi. Bezljaj je takoj telefonično obvestil o požaru gasilsko postajo, ki je odposlala na lice mesta motorno brizgalno, ki pa zaradi pomanjkanja vode sploh ni mogla stopiti v akcijo. Ogenj so gasilci in železničarji pogasili šele, ko so ljudje pričeli donasati vodo iz Šiške.

* **Udušen ogenj.** Predzadnjo sredo okrog štirih popoldne so s kranjskega kolodvora telefonično prosili gasilno društvo za takojšnjo pomoč. Nastal je ogenj v strojnem oddelku parne žage tvrdke Šindler, ki se nahaja nasproti postajnemu poslopiju. V času treh minut so bili kranjski gasilci z motorno brizgalno na mestu požara. Ven-

dar ni bilo več povoda za njihov nastop, ker so delavci sami v kali zadušili ogenj, ki je objel streho strojnega oddelka.

* **Tri žrtve kopanja v trboveljski občini.** Te dni se je hladilo v Savi pri Hrastniku mnogo kopalcev. Mladina je bredla nekaj časa ne daleč od Klembasovega studenca ob obrežju Save. Ker pa se ji je zahotelo čistejše vode, se je oddaljila od brega in se spustila v sredo Save. Najbolj pogumen je bil 17letni Oton Kladnik, pastorek delavca Vodeba iz kemične tovarne. Mladenič ni znal plavati in je, ko mu je zmanjkalo tal pod nogami, izginil v valovih še preden je prišla pomoč. — Soproga čevljarkega mojstra v Hrastniku Mihaela Virantova je hotela ohladiti svojo prvorojenko šestmesečno Silvo v mali leseni kopalni banji na solncu pred hišo. Silvici je v vodi izredno prijalo; veselo se je igrala v njej. Mati se je za trenutek odtrgala po opravih v hišo. Ko se je čez nekaj časa vrnila, je našla Silvico v banji utopljeno. — Tretja kopalna nesreča se je pripetila v Trbovljah, kjer se je istega dne odšla kopat v Savo k izlivu Trboveljske skupina dečkov, ki so se prav spretno sukali v vodi, dasi ni znal nihče izmed njih plavati. Ko so se okopali in se že opravljali na bregu, je ostal v vodi le še 16letni Leopold Aškerc. Nenadoma se mu je udrl pod nogami in nesrečni fant je takoj izginil pod vodo. Zgrabil ga je močan vrtinec in ga odnesel s seboj. Tovariši na bregu so kričali na pomoč, vendar so priklicali ljudi šele tedaj, ko ni bilo o nesrečnem Aškercu nobenega sledu več.

* **Ponesrečen voznik.** Voznik Aleksander Veronik je vozil dvovprežni voz gramoz skozi Melje. Pred nekim avtomobilom sta se mu nenadoma splašila konja ter se zagnala v tako divji dir, da se je z voza sesul gramoz in je z njim vred tudi voznik padel na cesto. Pri padcu si je mož močno poškodoval levo roko. Bilo bi gotovo še več nesreč, če bi splašena konja ne bil kraj Melja ustavil pogumni kleparski pomočnik Anton Serbec.

* **Samomor neznanega Slovenca.** Te dni opoldne je brzovlak, ki je vozil proti Sušaku na progi Lič—Plase, povozil neznanega moškega, ki je ostal na mestu mrtvev. Po odlomku pisma, ki so ga našli v neznančevem žepu, se dá sklepati, da je Slovenec in da je najbrže izvršil samomor.

* **Obesil se je zaradi atentata v Narodni skupščini** v slavonskih Komletincih kmet Andrija Božin. Umor v Narodni skupščini je namreč nanj tako vplival, da je svojim znancom izjavil, da v taki državi noče živeti.

* **Iz žalosti, ker ji je umrla mati, se je obesila učiteljica Ivanka Ožegovičeva v Varaždinu.** Bila je edini otrok pokojnice. Mati ji je zapustila znatno premoženje.

* **Zaradi slabega izpričevala v smrt.** V ljubljansko bolnico so pripeljali nevarno ranjenega 16letnega dijaka Emila Peternela, sina posestnice in trgovke iz Velikih Lašč. Fant se je med kopanjem ustrelil v glavo. Vzrok, ki je pogнал mladeniča v obup, je bilo slabo šolsko izpričevalo. Peternel je obiskoval gimnazijo v Kočevju, dobil pa je dva ponavljalna izpita. Tega si fant doma ni upal povedati in je roditeljem, zlasti pa svojemu očemu to prikrival. Kmalu pa je njegova mati zvedela, da v šoli ni uspel in je spregovorila z njim par resnih besed. Fantu je šlo to tako k srcu, da je segel po samokresu, poprej pa je še nameril na svojega brata, ki ga je imel na sumu, da ga je zatožil roditeljem, vendar pa ni sprožil.

* **Samomor Slovenca v Dubrovniku.** Po vesteh iz Dubrovnika je tamkaj poskušal izvršiti samomor Slovenec dr. Vilko Šribar, sodnik iz Travnika, ki je z ženo in otrokom pred nekaj dnevi prispel v Dubrovnik. Čin je izvršil v duševni zmedenosti.

* **Aretiran kolesarski tat.** Orožniki v Vojniku so aretirali 25letnega brezposelnega hlapca Martina Podgorška, ki je bil delj časa na sumu, da se peča s tatvinami koles. Kakor so orožniki dooznali, je Podgoršek v nekaj mesecih pokradel nad deset koles, ki jih je prodal v okolici Konjic.

Sest koles se je posrečilo orožnikom zapleniti in jih imajo sedaj spravljena na postaji v Vojniku.

* **Vlomilski strokovnjak v zaporu.** V pisarniške prostore mestne klavnice v Mariboru je bil nedavno izvršen vlom, ki se pa ni posrečil. Vlomilec je železno blagajno že navrtal, potem pa je svoj namen opustil, ker je najbrž imel pre-slabo orodje. Izkazal se je vsekakor kot strokovnjak, ker je pred odhodom skrbno obrisal blagajno in pobral vse koščke razbite šipe, da ga odtisi prstov ne bi izdali. Ali v naglici je prezrl košček stekla in na njem je bil tudi odtis njegovih prstov, tako da je policija sedaj našla zločinca v osebi starega znanca, ki je že precej časa predsedel v ječah zaradi tatvin in drugih zločinov.

* **Dolgoprstnica.** Po deželi se klati 24letna ženska, oblečena v temnomodro krilo, križasto bluzo, sive nogavice in rjave, nizke čevlje. Obraza je polnega in ima črne oči ter temne, prstrižene lase. Zateka se najrajši v razne letovišarske kraje, kjer se nastani za par dni, nato pa izgine, ne da bi poravnala dolg. Pred nekaj dnevi je prišla tudi v gostilno Viktorja Malenška v Bisteršci in se izdala za Ivanko Skubčevo, bolničarko v ljubljanski splošni bolnici. Ostala je tamkaj štiri dni, peti dan pa je izginila brez slovesa in ne da bi poravnala gostilniški račun, obenem pa vzela s seboj še 200 Din gotovine, ki jih je ukradla Mariji Belantičevi v Stahovicah, in par rjavih nizkih čevljev, ki jih je našla v gostilni.

* **Tatvine v Mariboru.** Pred dnevi je neki tatinski polepin sredi belega dne ukradel s hodnika stavbnega podjetja inž. Jelenca in Štajmerja v Mariboru nad 300 Din vredno cinkasto banjo za izlivanje heliografskih kopij. To je že druga banja, ki je bila ukradena na tem mestu. Policija, ki je bila o tatvini takoj obveščena, je posvetila vso pozornost raznim sumljivim elementom in se ji je res te dni posrečilo izslediti tatu. K izsleditvi je pripomogel tudi spor med tatiči samimi. Bili so štirje tatinski prijatelji, trije še začetniki. — Nadalje je policija zalotila tatu kolesa v Samostanski ulici. Tat je neki 17letni fante iz Kamnice, ki se izgovarja s priložnostjo in skušnjavami. Našli so pri njem tudi kovinast nabiralnik Slovenske Straže 77, iz česar se dá sklepati, da se fant že delj časa bavi s tatinskim poslom.

* **Star tatič.** Celjska policija je ujela tatu, ki ima na vesti celo vrsto tatvin. To je neki Vinko Lampret, zidar v Košnici. Do sedaj je priznal, da je izmaknil invalidu Antonu Božniku v hlevu gostilne pri «Jelenu» moško žepno uro. Pri preiskovanju stanovanja je našla policija novo prepleškano kolo. Po dolgih izgovorih je Lampret priznal, da je ukradel kolo plačilnemu natakarku Rudolfu Juriču v kavarni «Evropa», kupil v Celju barve in ga prepleskal doma na travniku. Svojemu očimu Ivanu Kovaču v Trnovljah je ukradel delavsko knjižico, domovnico in zavarovalno polico. Pregovoril je nekega znanca, katerega noče izdati, da je šel z njim v Celjsko posojilnico, kjer je potrdil, da je Lampret Ivan Kovač. Ker je pokazal ukradene dokumente in rekel, da potrebuje denar za izplačilo dote svojemu sinu, je dobil posojilo 1500 Din. Šele, ko je posojilnica terjala Kovača za obresti, je dognala sleparstvo. Očimu je Lampret ukradel tudi vozno dvigalo in ga prodal.

* **Potovanje ukradenega kolesa.** Pred dvema letoma je bilo ukradeno mesarju Ivanu Laporniku v Celju kolo. Tatvine Lapornik ni priglasil policiji. Pred par dnevi je opazil Lapornikov brat Anton na Glavnem trgu to kolo, ki ga je vodil neki Karel Kuder. Ta je na policiji izpovedal, da mu je kolo daroval njegov brat France. V nadaljnji preiskavi je bilo ugotovljeno, da je kupil kolo Franc Kuder od nekega Ignaca Kolmerja, ta od Antona Jeseničnika, ta od Jožefa Ferjina in slednji zopet od nekega Voučine, ki pa je pred enim tednom umrl.

* **Umor v Iški vasi.** Nedavno je bil umorjen v Iški vasi posestnik Anton Žagar. Zločina umora osumljena žena Ivana in njena hči Antonija, ki se nahajata v zaporih deželnega sodišča, zanikata



sije na nočnem nebu in tako tvori celoto.

Slična celota se vidi pri 7 prednostih, katere ima

Schicht Terpentin-Milo s svojim prednostmi

vsako krivdo. Za krivdo Žagarjeve najbolj pričuje krvav predpasnik, ki si ga je pa končno lahko omadeževala s krvjo šele zjutraj, ko se je sukala okrog mrtvega moža in ko mu je svetila s svečo.

* **Pobegla umobolna ženska.** Te dni je pobegnila z dela na travniku 31letna umobolna Ljudmila Flaškerjeva, ki je bila v negi v zavodu sv. Jožefa v Ljubljani. Flaškerjeva je pobegnila kar čez polje v smeri proti Savi in je ni bilo mogoče prijeti. Ubežnica je bila oblečena v rjavkasto obleko, na glavi z ostrizenimi lasmi je nosila rjavo ruto z belimi pikami in je bila bosa. Doma je Flaškerjeva iz Ščavnice ter govori slovensko in nemško.

* **Uboj v gostilni.** V nedeljo pozno zvečer so se v Ljudski kleti, ki se nahaja poleg Grajske kleti v Mariboru, sprli in stepili pivci. 36letni godec Karel Cebrič je hotel miriti, pa ga je zalo nekdo z žepnim nožem sunil naravnost v srce. Ko je nastopila policija, je ležal mož mrtvev sredi točilnice, največji pretepači pa so se razbežali.

* **Tat zavrzel cekine.** Na vrtu mestne hiše v Novem mestu je našel predsednik okrožnega sodišča dr. Polonšek tri avstrijske cekine. Ko so premišljevali, na kakšen način so prišli ti cekini na vrt, se je dognalo, da so last živinozdravnika g. Skaleta, kateremu so bili nedavno ukradeni. Tat jih je, nedvomno v bojznih, da ga zalotijo, vrzel skozi okno na vrt.

* **Pri pokvarjenem želodecu, slabem okusu v ustih, glavobolu, vročini, zaprtju, diareji deluje kupica naravne grenčice «Franz Josef» hitro in ugodno.** Znameniti internisti priporočajo grenčico «Franz Josef» kot najbolj uspešno odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in speerijskih trgovinah.

* **Lipovo cvetje, v senci sušeno, kupim.** Pis-mene ponudbe z navedbo cene na: lekarno Bahovec, Ljubljana. 157

SOKOLSTVO

SOKOLSTVO NA NOTRANJSKEM.

Ko se je osvobodila Notranjska — vsaj njen dobršen del — izpod avstrijskega in italijanskega jarma, je začela šele, napol izkrvavljena, dihati. Toda kremenit narod je hitro prebolel globoke rane, začutil je dih svobode in se takoj zavedel. Ni taval in se iskal, ampak je precej stopil na noge in pogledal jasno cilju v obraz.

Prebudil se je in hotel biti na svoji zemlji svoj gospod. Ustvarili so si vrli Notranjci svoja sve-tišča, kamor hodijo poslušat vzvišene besede ne-omajnega bratstva; to so sokolski domovi, ki so vzrastli v zadnjih letih.

Najveličastnejši v Sloveniji je Sokolski dom na Taboru v Ljubljani, lična sta v Borovnici in v Dolenjem Logatcu, tudi v Raketu že stoji, pred kratkim se je otvoril cerkniški. V nedeljo pa se otvori izredno lep Sokolski dom tudi v Gorenjem Logatcu, to je slabe pol ure od svojega soseda dolenjelogaškega.

S tem pa ne smemo misliti, da Sokolstvo v ostalih krajih Notranjske počiva. Na Vrhniki se goste sokolske vrste; enako čvrsto živi Sokol v obmejni Hotederski, dalje prirejajo telovadne nastope Planina, Lož in Stari trg. Sokolski do-movi čuvajo mejo in kažejo Italijanu slogu in kremenitost naših Sokolov, ki ljubijo svojo zemljo in svojo govorico, kar so imeli Italijani že priliko videti, ko so zasedli naše kraje vse doli do Vrhnike, a so se morali umakniti. Notranjci so oku-sili grenak tujčev kruh, ki jim je bil skopo deljen. Ker jih je izbrusilo življenje, niso mehkužni, je-cavi in boječl.

Otvoritev Sokolskega doma v Gorenjem Lo-gatcu bo združena s svečano prireditvijo in bodo prišle trume Sokolov in Sokolice obiskat novi dom svojih bratov in sester.

Brezdovmonno moramo šteti Gornjelogaščane med najnaprednejše občine v širni Sloveniji. So-kolov tamburaški odsek prav lepo napreduje pod vodstvom g. Derganca, tudi dramatski odsek ne zaostaja niti najmanj, čemur je živ dokaz: stalno

KALEFLUID

D. Kaleničenko

Uporablja se v vseh medicinskih zavodih na mili-jonih pacientov kot najbolj krepilno in moč povraču-joče sredstvo v času bolezni in po bolezni, pri opera-cijah, porodih, pri napornem telesnem in duševnem delu, pri hitrem utrujenju, pri oslabenju sekretarnih žlez, za duhovno in fizično moč, ker:

«KALEFLUID» pomlajuje in krepi vse elemente organizma.

«KALEFLUID» povrne izgubljeno moč in zdravje.

«KALEFLUID» očisti kri od po strupih zrušene izmenjave materije, kot mokračno kislino, urate, toksine, ki prenašajo bolezni ter prezgodnjo smrt.

«KALEFLUID» poživljuje krvni obtok in izmenjavo materije.

«KALEFLUID» regulira tek in odvajanje.

«KALEFLUID» odpravlja fizično, duševno ali mo-ralno utrujenost.

«KALEFLUID» vrne normalno delo srca, krvnega obtoka in očisti organe za dihanje in prebavo.

«KALEFLUID» povečuje delo, srži, tvorcev krvnih teles in s tem odpravlja slabokrvnost kleroz.

«KALEFLUID» regulira živčni sistem ter povzroča zdravo spanje.

«KALEFLUID» onemogočuje hitro utrujenost in povečuje delovno sposobnost.

«KALEFLUID» podaljšuje periodo aktivnega živ-ljenja.

«KALEFLUID» prehitljuje ali prepočasni puls, normira temperaturo, ovira odeblost ali pa bolešno podrejenost.

«KALEFLUID» je potreben vsem onim, katerih or-ganizem je nagnjen raznemu bolehanju ali kate-rih organizem zahteva stalno krepitev moči, ki je klonila zaradi bolezni, pomanjkljive prehrane ali naporne dela.

Gg. zdravnikom «KALEFLUID» brezplačno in franko zaradi terapevtskih poizkušanj.

Brezplačno in franko dostavljamo podrobno lite-raturo z zdravniškimi ocenami, «KALEFLUID» je bil odklovan s 5 «Grand Prix» in 5 velikimi zlatimi kolajnam. «VAŽNA OPOMBA»: Skrivnost pridobi-vanja iz živalskih žlez visoko zdravilnih fermentov je poznana samo D. Kaleničenku. Zato se varujte ponaredb, a tudi škodljivih imitacij ter zahtevajte samo naravni «KALEFLUID» D. Kaleničenka.

«KALEFLUID» se dobi v lekarnah vseh držav. Za pojasnila se je obrniti na naslov: V Franciji: «Société Kalefluid D. Kaleničenko, Nennillu s-Scine pres Paris 7, rue de L'Quest; v Angliji: London S. V. 7, 65 Harrington Hardens. General Agency of Kalefluid; v Nemčiji: W. Andrejew, Berlin, Charlottenburg, Niebuhrstr. 75; v Jugoslaviji: Beo-grad, Bitolska ulica 5, Miloš Marković

zaposlen oder. Moška in ženska telovadba sta v najlepšem razmahu.

Blagor tebi, ponosita Notranjska, ki si že pre-žeta z velikim duhom napredka: na tebe naj se ozira ostala Slovenija, saj si ji najlepši vzgled, zrealo vsega lepega in dobrega. Da bi prišli kma-lu ostali kraji za teboj!

A. Č.

K OTVORITVI SOKOLSKEGA DOMA V GORNJEM LOGATCU.

Kakor bela golobica,
potopljena v klasje zlato,
mladi Dom je zložil krila,
sedel na cvetočo trato.

Rožna zarja
ga umiva,
s srebrom solnce
ga obliva,
on pa nam
moči nataka
od jutra ranega
do mraka.

O, le potrjuj nas v mislih,
ostani biser nam češenja,
dokler bratov vseh in sester
ne dovedeš do vstajenja!

Albin Čebular.

ŽENSKI VESTNIK

POKONČAVANJE POLŽEV.

Dobro sredstvo proti polžem, ki naše vrtno rastline ponoči uničujejo, je posipanje s kuhinjsko soljo, apnom in pepelom. Uspeh pa ima tako posipanje le, ako nekaj noči zaporedoma to delamo. Seveda je to zamudno delo, ampak je še vseeno najcenejši način zatiranja vrtnih škodljivcev.

Na Angleškem uporabljajo v novjšem času bakrov sulfat, ki se je dobro obnesel. Ta sulfat je treba fino zdrobiti, posipati pa v mraku. Najboljša je mešanica: 5 kilogramov sulfata na 100 kilogramov kainitovega praška s 4% drobnega suhega peska.

Od tega praška pogine vsak polž, dočim rastlinam nič ne škoduje, nasprotno: še dobro jim stori, ker uničuje tudi razne glivice. Zraven pa vsebuje tudi več ali manj hranjive snovi, tako da samo pospešuje razvoj rastlin.

KOKOŠJE UŠI.

Kakor znano, kokoši veliko trpijo od uši. Do-bro sredstvo za pokončavanje kokošjih uši je, po-beliti kurnik z mešanico enega litra kreolina na 50 litrov vode in nekoliko apna. Ko belimo, treba gledati, da pride ta tekočina v vse špranje in kote.

Tla v kurniku posujmo z drobnim peskom, mešanim s pepelom, sadro (gipsom), tobačnim prahom in žveplom. V takem prahu se kokoši rade kopljejo in se tako znebijo mrčesa.

Moramo jim pa tako kopel večkrat svežo na-praviti.

Praktični nasveti

Jajčji beljak se da uporabiti tudi za lepilo. Včasih še bolj drži kot klej ali pa gumi. Ako je pri pohištvu odletel kak okrasek ali košček lesa, namažimo odlomek z beljakom in ga zopet pri-čvrstimo. Papir se dá z beljakom tudi dobro zlepiti.

Listje rdečih jagod lahko porabimo za čaj. Naberli lističe in jih posuši v senci. Za otroke, posebno če kašljajo, je zelo dober čaj iz jagodevega listja. Ako dodaš malo mleka in medu, je mnogo boljši. Vreti pa ne smeš jagodovega listja kakor pri lipovem čaju, ampak ga moraš samo popariti. To je, ko voda zavre, vrzi listje noter, nato ga takoj odstavi od ognja. Ko je čaj malo zarumenil, ga odcedi.

Ako ima mesna juha slab duh, vrzi v vrelo vodo par koščkov žarečega oglja, oziroma žerjavice in jih zopet ven poberi. Seveda ne sme biti žerjavica od premoga, ampak od drv. Ako enkrat ne pomaga, lahko ponoviš.

Mnoge rastline v lončkih poginejo samo za-radi tega, ker se jim je zaradi nepravilnega ravnanja zemlja «skisala». Te neprilike ni tako lahko preprečiti, saj se pripeti tudi izkušenemu vrt-narju. Imamo pa rastline, ki prenesejo mnogo slabšo, t.j. kislo zemljo. Sredstvo, ohraniti zemljo zdravo, je, če posušimo navadni mah na peči in ga potem prav na drobno zmeljemo. Prst, ki jo rabimo za cvetlice v lončkih, pomešajmo s tem mahovim prahom. Mah naredi, da je prst vedno rahla in da ne skisa ter pospešuje na ta način rast cvetlic in rastlin v lončkih.

Za kuhinjo

Kolerabice kot prikuha. Kolerabice oluplji in zreži na majhne kose in jih deni kuhat v slan krop. Ko so kuhane, jih odcedi. V kozico deni žlico masti, na vročo mast pa žlico moke in na-redi ne prerjavo prežganje. Na prežganje stresl kuhane kolerabice, premešaj in zalij z vročo vodo, pridaj malo peteršilja in popra (po okusu) in pusti vreti še pol ure. H govejemu mesu s praženim krompirjem je ta prikuha zelo dobra.

Nadevane kolerabice. Kolerabice oluplji, po-tem odreži vsaki majhen pokrovček, z žlico jih pa izdolbi. Četrta kilograma govejega mesa drobno šeseklaj skupaj s kosi kolerabice, ki si jih na-dolbla iz sredine, osoli, dodaj malo popra in eno jajce, vse to dobro mešaj in nadevaj v izdolbene kolerabice. Ko si vse napolnila, položi na vsako kolerabico odrezani pokrovček in ga pritrdi z zobotrebcem. V kozico deni žlico masti in ko se je malo segrela, položi kolerabice drugo zraven druge na mast in pokrito duši deset minut, nato prilij par žlic vode in duši dalje, a ne na odprtem ognju. Moraš pa z vilicami kolerabice večkrat malo premakniti, da se ne prismođe. Ko so ko-lerabice mehke, zamešaj v skodelici tri žlice kisle smetane in žličico moke, prideni to h kolerabice, premešaj sok in po potrebi prilij vode. Slednjič dodaj še malo peteršilja. Tako pripravljene kolerabice lahko daš na mizo za kosilo ali pa za večerjo s praženim krompirjem in solato.

Višnje in češnje kot kompot. Pol litra čistega špirlita, liter vode in kilogram sladkorja deni v večji lonec kuhat. Ko zavre, deni kuhat toliko češenj, da v soku lepo plavajo. Ko so dobro pre-vrele, jih s ponovko poberi v skledo in daj zopet druge kuhat, tako da jih skuhaš v istem soku pet do šest kilogramov. Ko si vse skuhalo in so se češnje ohladile, jih nadevaj v steklenice. Sok pa kuhaj še eno uro, potem ga izhladi in mrzlega nalij na češnje. Na vrh dodaj eno majhno žličico salicila (dobiš ga v vsaki drogeriji) in zaveži s pergamentnim papirjem.

Borovničja mezga. Sirove borovnice pretlači skozi sito. Na dva kilograma pretlačenih borovnic deni en kilogram sladkorja (sipe) in večkrat me-šaje, kuhaj približno štiri ure, da se mezga po-polnoma zgosti. Potem deni hladit in še mlačno nadevaj v kozarce. Ko se je mezga v kozarcih, oziroma steklenicah ohladila, zaveži s perga-mentnim papirjem in spravi na suh kraj za zimo.

Sadje, namočeno v rumu. V petlitrsko ste-klenico naliješ en liter čistega ruma, daš en kilo-gram sladkorja, nato lepih zdravih češenj, pri-bližno pol kilograma in potem še pol kilograma ribeza, pol kilograma kosmulj in pol kilograma marelic. Marelice moraš prej razpoloviti in po-brati pečke ven. Pozneje, ko bodo breskve zrele, hruške, češplje, grozdje itd., daš v steklenico pri-merno količino tudi tega sadja. Debele hruške moraš zrezati na štiri dele. Bolj mehko sadje ni za rum, ampak mora biti bolj trdo in ne preveč zrelo. Na ta način pripravljeno sadje se drži vso zimo, in to lahko napravi vsaka gospodinja, ker ni treba nič kuhati in ni pri tem nobene umet-nosti. Sadje moraš pač vlagati v rum v poletnem času. Kadar so češnje zrele, deneš v steklenico češnje, potem ribez, hruške, češplje itd., vse do

5 UR DELA MANJ



če se ravnate po novi metodi, katero Vam priporoča Schicht

ŽENSKA HVALA

raztopljena v vodi odpravlja nesnago preko noči, drugo jutro pa se vzame za izkuhavanje perila

SCHICHTOVO TERPENTIN MILO

jeseni, kakor pač dozoreva različno sadje. Samo moraš, kadar steklenico odpiráš in sadje vlagaš, steklenico vedno dobro potresti in gledati, da sok vedno pokrije sadje. Lahko se pa zgodi, da si kupila manj vreden rum, ki ni dovolj močan. V takem primeru prilij še četrt litra čistega finega špirita. Po vsakem dodajanju, oziroma vlaganju steklenico zopet dobro zaveži s pergamentnim papirjem.

četek javne telovadbe. Po telovadbi prosta zabava s plesom, ribolov, godba, šaljiva pošta in šaljivi prizori, pri katerih bodo sodelovali daleč na okrog znani humoristi iz Hotedršice. Pri celi prireditvi bo sodelovala sokolska godba z Jesenic, ki dospe že v soboto. Za goste bodo pri vseh v poštev prihajajočih vlakih vozovi, oziroma avtomobil na razpolago. Za goste proti Ljubljani smo za povratek izprosili, da se bo tovorni vlak z osebnimi vagoni ustavljal na vseh postajah. Upamo, da bo dospelo pravočasno tudi dovoljenje za polovično vožnjo.

Drugo dejstvo je, da imamo najnižjo toploto ne v temni noči, temveč šele okrog solnčnega vzhoda ali šele za njim. To nam je dokaz, da nam prihajajo šele zjutraj zadnji delci toplote od solnca.

Našo zemljo obdaja zrak, ki je sicer neviden, ki ga pa včasih v obliki vetra prav močno občutimo. Kako debela je plast zraka nad nami, tega ne vemo. Učenjaki sicer navajajo različne številke, ki pa niso zanesljive. Recimo, da je nad nami zrak še v višini 100 kilometrov. Previsoka ta številka gotovo ni, prej je prenizka. Iz tega dejstva, da obdaja zemljo tako debela plast zraka, nastane novo zanimivo vprašanje: Kako je mogoče, da je zrak slab prevodnik toplote? V vodo prodre toplota le 60 centimetrov, naprej grele še svetloba, ne pa toplota. Zrak je sicer mnogo lažji od vode, in sicer 774krat. Zato lahko prodre svetloba po zraku 774krat globlje nego v vodi, torej 774krat 60 cm, kar ne znaša niti pol kilometra. Zraka pa je nad nami najmanj 100 kilometrov. Po tem računu bi moral vladati na zemlji tak mraz, da bi bilo življenje izključeno. Kako naj si razlagamo dejstvo, da kljub temu lije solnce na nas dan na dan blagodejno, življenjske snujajo toploto? Temu je vzrok to, da se zemlja z velikansko brzino vrti okrog same sebe. To vrtenje povzroča, da silijo razgreti zračni delci proti zemlji, hladni pa od nje proč. Naj pojasnimo to na pripravi, ki jo naši čitatelji gotovo dobro poznajo, mislimo posnemalnik za mleko. Bobenček na posnemalniku se vrti z velikansko naglico. Posledica tega je, da silijo deli mleka proti robu in sicer težji deli bolj, lažji manj, podobno kakor sili kamen, ki ga vrtimo privezanega na vrh tem bolj od nas, čim težji je. Mleko ima štiri odstotke beljakovin, štiri odstotke sladkorja in štiri odstotke masti, poleg tega največ delov vode in nekaj drugih sestavin. Med temi deli je mast najlažja, zato ostane na bobenčku v posnemalniku na sredi in jo lahko posnamemo.

Naša zemlja je tak ogromen posnemalnik. Tudi ona se z velikansko brzino vrti okoli svoje osi. Posledica tega je, da silijo težji deli zraka od nje proč, lažji pa proti njej. Ker pa toplota telesa razteza, radi česar postajajo lažji, so oni delci zraka, ki jih v vrhnjih plasteh obseva solnce, lažji nego oni v spodnjih plasteh; zato silijo proti zemlji, na njih mesto pa prihajajo mrzlejši, težji deli spodnjih plasti.

Tako vidimo, da se imamo za toploto zahvaliti edino dejstvu, da se zemlja vrti.

× Amundsen najbrže izgubljen. Od vse Nobilove ekspedicije na severni tečaj je doslej rešen

IZ POPOTNIKOVE TORBE

LOGAŠKO PISMO.

Shod zaupnikov KDK. — V nedeljo bo slovesna otvoritev Sokolskega doma.

Gornji Logatec, 9. julija.

Shod zaupnikov KDK, ki se je vršil v nedeljo 8. t. m. v našem Sokolskem domu, je sijajno uspel. Udeležba iz celega sodnega okraja je bila zelo častna. Pozdravili smo somišljenike iz Žirov, Rovt, Žibršč, Hotedršice in obeh Logatecv. Na sestanku sta govorila narodna poslancata Ivan Pucelj in dr. Albert Kramer. Prvi je na živahen in drastičen način orisal in opisal ozračje v naši prestolici, iz katerega so kakor blisk iz jasnega padli strelji, ki so uničili dvoje še razmeroma mladih življenj in ranili tri tovariše. Drugi govornik nam je podal točno sliko sedanjega političnega položaja. Bil je skoro do solz ganjen, ko je kot nacionalist obžaloval nenarodno ponašanje današnjih državnih mogotcev, ki s svojo brezglavo politiko ženejo državo v propast. Oba govora sta segla navzočim globoko v srce in sta oba govornika žela za svoja izvajanja burno pohvalo. S sestanka sta bili poslani pozdravni brzojavki obema predsednikoma KDK Stepanu Radiću in Svetozarju Pribičeviću. Sprejeta je bila tudi resolucija, v kateri zaupniki izrekajo toplo zahvalo obema poslancema za izčrpna poročila ter odobrujejo v polnem obsegu taktiko vodstva KDK, ki mu obljublja vso svojo podporo v zgodovinskem boju za pravo državljansko svobodo in popolno enakopravnost vseh državljanov.

Kakor smo navedli že v zadnjem dopisu, bo praznovalo čomače sokolsko društvo 14. in 15. t. m. petletnico društvenega obstoja in otvoritev Sokolskega doma. Interna slavnost otvoritve Sokolskega doma se bo vršila že v soboto zvečer. Na sporedu bodo slavnosten govor, več deklamacij in Špicarjeva dramska slika v štirih delih «Osvobodenci». V nedeljo bo ob 5. zjutraj budnica, ob 10. skušnje telovadnih oddelkov, ob 16. začetek velike ljudske veselice in ob 17. za-

ZANIMIVOSTI

KAKO PRIHAJATA TOPLOTA IN SVETLOBA OD SOLNCA NA ZEMLJO.

O solncu pravimo, da je vir vsega življenja. Solnce je vir toplote in svetlobe, brez katerih bi ne uspevale ne rastline in ne živali kakor tudi ne človek. Čim več je solnca, tem bujnejše je rastlinstvo.

Kaj je prav za prav toplota, sicer ne vemo; znano nam je le, kakšni so njeni učinki. Naša zemlja ima sicer v svoji sredini velikanske zaloge toplote, saj vemo, da je ogromna večina vse njene gmote v žarečem stanju. Če nič drugega, nam o tem zadostno pričajo nešteti ognjeniki, ki bljujejo od časa časa iz sebe ognjeno lavo, ki večkrat uniči po cele pokrajine. Imamo pa tudi druge dokaze za to trditev. Vemo namreč, da raste toplota, čim globlje gremo v zemljo. Tako je rudnik Marro Valho v Braziliji 2020 m globok. V tej globini znaša stalna toplota 68 stopinj. Kako visoka toplota je to, si lahko predstavljamo, če pomislimo, da nam je vročina 30 stopinj že jako neprijetna in da pri 100 stopinjah voda vre.

Kljub tej ogromni toploti v jedru naše zemlje pa se razvija življenje na njej le v toploti in svetlobi, ki prihaja naravnost od solnca. Kako je to mogoče, ko vemo, da je solnce tako oddaljeno od naše zemlje, da potrebuje svetloba, da jo doseže, 8 minut in vendar znaša njena hitrost tri sto tisoč kilometrov na sekundo. To je tako velikanska oddaljenost, da jo pač lahko izrazimo s številkami, a prav predstavljati si je ne moremo.

Svetloba torej potrebuje osem minut, da pride od solnca na našo zemljo. To pa ne velja tudi za toploto, ki potrebuje za to pot mnogo več časa. Jasen dokaz za to trditev imamo v tem-le dejstvu: Najvišje toplote nimamo takrat, ko stoji solnce najvišje, temveč šele kake dve uri za tem.

le general Nobile sam. Kakor je podoba, ostale ekspedicije sploh ne bo mogoče rešiti. Razen tega tudi ni sledu o letalu, s katerim je letel slavni norveški raziskovalec Amundsen na pomoč Nobilu. Sodi se, da je Amundsen s svojim letalom padel v morje. Domneva o Amundsenovi nesreči vedno bolj razburja Norvežane. Norveško časopisje je polno očitkov napram Nobilu, ki je s svojo bedasto nestrokovnjaško vodeno ekspedicijo zakrivil bržkone smrt Amundsena in povzročil toliko stroškov za reševanje.

× **Zagonetna smrt belgijskega bogatina.** Te dni je med vojno v letalu iz Londona v Belgijo po nesreči padel iz aeroplana ugleden belgijski finančnik in bankir Löwenstein. Nesreča je tako zagonetna, da se je vzbudil sum, da se Löwenstein morda sploh ni vozil z dotičnim letalom ter da Löwenstein iz gotovih vzrokov le vara svet s svojo smrtjo. Pariški «Matin», ki se bavi z zagonetno smrtjo belgijskega bogatina, navaja štiri možnosti, ki prihajajo pri zagonetni bankirjevi smrti v poštev. Zločin je popolnoma izključen. Tudi o samomoru ni govora, kajti njegov položaj je bil v finančnem pogledu zelo ugoden. Govorica, da je Löwenstein vse skupaj insceniral z vednostjo pilota in njegovih spremljevalcev ter da v Londonu sploh ni stopil v letalo, ne drži, kajti v ta namen bi se istotako lahko poslužil tudi avtomobila. Ostanje še možnost, da gre res za nesrečo.

× **Parnik se potopil zaradi eksplozije.** V zalivu Aranko se je te dni potopil zaradi eksplozije čilenski vojni parnik «Angamos». Eden rešenih mornarjev izjavlja, da se je dogodila eksplozija, ko je bil parnik oddaljen približno 300 m od obali. Ker je parnik v tem trenutku zapeljal na rt, se more domnevati, da je bilo to pravi vzrok katastrofe, ki je povzročil eksplozijo kotla. Trajalo je skoro tri ure, preden se je ladja popolnoma potopila. Rešilni čolni, ki so se spustili na morje, so bili tako napolnjeni od potnikov, da so se prevrnili. Ponesrečeni potniki so bili večinoma čilenski kmetje, ki so s svojimi rodbinami potovali na državne stroške. Posadka ponesrečenega parnika je znašala 210 častnikov in mornarjev. Število žrtev znaša 289 oseb, rešilo se je samo šest ljudi.

× **Zlata palača ali Palača z zlatimi kljukami** se imenuje neka palača v Newyorku, zgrajena leta 1913. Poslopje je veljalo pet milijonov dolarjev (280 milijonov dinarjev) in je razkošno opremljeno. Vse kljuke, vsi oboji na vratih, vsak ključ je iz čistega zlata. Najemnina v zlati palači je najdražja, vsak najemnik plačuje letno po naši vrednosti nad poldrugim milijon dinarjev. Zanimivo je, da se palača z zlatimi kljukami sijajno rentira in da v njej kljub ogromni najemnini nikdar ni bilo nobeno stanovanje prazno. Palačo je sedaj kupil newyorški milijonar Benjamin Winter.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Vrbanova smrt.

Vrban je umiral. Okoli njega so bili zbrani vsi njegovi. Nenadoma se je eden sinov spomnil, da ni nobene sveče pri hiši, pa je skočil k sosedovim in se za hip vrnil. Prižgal je svečo in stopil k očetju. Oče je umiral počasi. Sina je končno minilo potrpljenje in je dejal: «Oče, oče, nikar tako počasi, saj je sveča sosedova...»

Usodna pomota.

V brzdovlaku se je ponoči vozil potnik. Prosil je sprevodnika, naj ga zbudi, čim vlak dospe v Celje. Če bi pa ne hotel vstati, naj ga vrže iz vagona.

Čez eno uro se je potnik zbudil. Presenečen je opazil, da se je že davno peljal mimo Celja in jezen se je zadržal na sprevodnika: «Mar vam nisem dal napitnine, da me pravočasno zbudite!» «Sedaj šele razumem, zakaj je oni možak, ki sem ga vržil iz vagona, tako preklinjal», je odgovoril sprevodnik.

Dober deček.

Špela: «Kaj so res vašega Gašperčka dali v pobiljševalnico?»

Jera: «Res so napravili to grdo krivico mojemu najboljšemu sinku. Gašperček, siromak, je bil tako pošten, da je vse, kar je ukradel, prinesel meni domov!»

Bohinjska.

Lepega jutra pred solnčnim vzhodom sreča na mostu čez Savo ob Bohinjskem jezeru mlad turist postarnega kmeta ter ga nagovori: «Dobro jutro, očka! Ker vidim, da ste že bolj v letih, se gotovo dobro razumete na vremenske razmere. Prosil bi vas, da mi pojasnite, kakšno bo vreme. Namenjen sem na Triglav.»

Mož vzame iz ust vivček ter mu odvrne: «Boh ga dej! Če bo prišlo na jasnem solnce von in bo podnevu še lpo sjav, pa če bdo šl vobvacje po Sav dol, bo vohkej še lep dan...»

Neznan vzrok.

Mica: «Zakaj se vaš Jožek vedno toliko joče?»

Urša: «Res ne vem. Toliko ga tepem, da ne bi bil tako solzav, a nič ne pomaga...»

Zna biti molčeča.

Gospodinja: «Neža, kar se pri nas zgodi, se ne sme nikjer zvedeti. Ali znate molčati?»

Služkinja: «Seveda znam molčati! Pri prejšnji gospodinjini sem pobila deset skled, a še sedaj ne ve nihče, kdo je to napravil.»

Vzrok.

A: «Zakaj je vaša soproga tako prisegala, da ne gre več v gore?»

B: «Zaradi odmevanja. Tam ne more imeti zadnje besede...»

★

PET SMEŠNIC IZ ZADNJEGA «SKOVIRJA».

Najmodernejša reka v Evropi.

Miha: «Boltek, ali uganeš, katera je najmodernejša reka v Evropi?»

Boltek: «Tako kunšten pa res nisem.»
Miha: «Saj to je naša Ljubljana, ki teče po tračnicah. Če ne verjameš, pa poglej vanjo pri frančiškanskem mostu.»

Nevaren ugriz.

Valpurga: «Jejhata, gospa Agata, kako sem se ugriznila na jezik. Strašno me boli.»

Agata: «To bo že minulo.»
Valpurga: «Že res! A kaj bo, če sem bolna za steklino?»

Na sodišču.

Sodnik: «Vi ste zmerjali gospoda Kladovca z lažnivcem in lopovom. Ali mu niste rekli tudi tat?»

Obtoženec: «Na to sem pa popolnoma pozabil...»

MALI OGLASI

Pek s posestvom

ki bi imel pozneje tudi pekarijo, bi se poročil z gospodično, ki bi imela premoženje. Pišite na upravo «Domovine» pod «Sreča 38».

Dve lisici

veliki kakor mački, sta po zmerni ceni napredaj. Uživata ostanke hrane in se veselo igrata. — Tomaž Rlihtar, Rafoleče pri Lukovici. 168

Učenca za usnjarsko obrt

potrebujem; hrana in stanovanje v hiši. — Ivan Jeglič, Grosuplje. 147

Zimnice (modroce)

vrhnje in spodnje, otomane, razne divane žimo, afrik. cvilih in vse potrebščine prodaja najceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg 2.

Ni šala.

Ječar: «Vaša žena vas je prišla obiskat.»

Jetnik: «Katera pa?»

Ječar (hud): «Ne šalite se z menoj!»

Jetnik: «Oprostite, gospod ječar, jaz sem vendar zaprt zaradi mnogoženstva...»

Neizprosna.

Čestilec: «Odprite mi vrata, gospodična Mira!»

Mira (pri preoblačenju v zaprti sobi): «Nikakor ne morem...»

Čestilec: «Ah, tako rad bi vas zopet enkrat videl.»

Mira: «Še ne morem odpreti... Če me pa že hočete tako hitro videti, glejte skozi ključavnico!»



Tovarna
glasbil,
gramofonov
in
harmonik.
Skladišče:

MEINEL & HEROLD
R. LORGER, MAR BOR št. 104-A

Violine od Din 95— d. Ročne harmonike od Din 85— d.
Tamburice od Din 98— d. Gramofoni od Din 345—
ZAHTEVAJTE NAS VELIKI KATALOG. KATEREGA
149 VAM POSLJEMO BREZPLACNO.

ŽIMA

za modroce, najboljša in najcenejša, pri
M. Masterl,
tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

Želite li se dopasti?



Ako želite biti lepi, obdržati svoje lice mladeniško svežo, svojo kožo elastično in barvnasto, svoje lasce lepe in bujne, tedaj rabite za dnevno nego svoje lepote

1. **Elsa-milo zdravja in lepote**, katero ni samo parfimirano toa čno milo, temveč vsebuje v sebi tudi medicinsko preizkušene, dobro delujoče sestavine, katere prodirajo v Vašo kožo in jo vzdržujejo zdravo, lepo, mlado in Vašo sunanjost mladeniško svežo.

Fellerjeva prava mila zdravja in lepote so:

ELSA milo za umivanje mila | ELSA boršts-milo
ELSA rumnjakovo mila | ELSA katranova (šampon) mila
ELSA glicerol-milo | ELSA-milo za britje.

Poizkusite jih! Nikdar ne boste rabili druga mila!
Za poizkus 5 komadov Elsa-mila s omotom in poštnino vred 52 Din.

2. **Fellerjevo pravo kavkaško pomado za zaščito lica in kože**. Ona Vam izgleda gube in brazgotine, dela kožo gibko in nežno, briše sledove staranja, ustvarja mladost in lepoto. Izenadilo Vas bo, s kakšno brziho izginjajo solnčne pege, kožne brazde, rdečica nosa, mozolji, zajedavci in drugi vsakovrstni nedostaki kože.

3. **Fellerjevo močno pomado za rast las**, katera preprečuje izpadanje las, prerano osivljenje, čisti lasne luske, dela lasce mehke, gibke, bujne ter pospešuje njih rast.

Za poizkus s lončiča ene ali po 1 lončič od vsake Elsa-pomade s omotom in poštnino vred za 38 Din.

V Vašem interesu je, da pošljete denar vnaprej, ker plačate po povzetju radi poštnih stroškov 10 Din več. — Naročila je nasloviti jasno: Lekarnarja

EUGEN V. FELLER, Stubica Donja
Elsatrg 360 Hrvatska.